

Босна и Херцеговина
БРЧКО ДИСТРИКТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Комисија за хартије од вриједности

Bosna i Hercegovina
BRČKO DISTRIKT
BOSNE I HERCEGOVINE
Povjerenstvo/Komisija za papire od
vrijednosti

Босне Сребрене 28, 76100 Брчко, Дистрикт Босне и Херцеговине; телефон: 049/232 540, 232 550, 231 880, телефакс: 049/231 891, e-mail: info@secbdbih.org
Bosne Srebrene 28, 76100 Brčko Distrikt, Bosne i Hercegovine, telefon: 049/232 540, 232 550, 231 880, telefaks: 049/231 891, e-mail: info@secbdbih.org

И З В Ј Е Ш Т А Ј

**о раду Комисије за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ
за 2021. годину**

Брчко, фебруара 2022. године
www.secbdbih.org

Садржај

1. Примарна обиљежја статуса и организације Комисије	3
1.1. Институционални положај	3
1.2. Ингеренције и легислатива	3
1.3. Организациона функција и задаци	3
2. Оперативни потенцијали	5
2.1. Професионалне компоненте људских потенцијала	5
2.2. Обука и развој људских потенцијала	6
2.3. Комуникациони (информациони) систем	7
2.4. Интернет страница	8
3. Регулаторна функција, интерна и екстерна комуникација са институцијама	8
3.1. Надзорне и контролне активности	8
3.2. Активности у процесу израде Програма интегрисања БиХ у Европску унију	10
3.3. Активности у процесу координације превенције и борбе против прања новца	10
3.4. Обезбјеђење финансијских и материјалних услова за оперативне активности	11
4. Корпоративне активности и дјелатност Регистра издавалаца	11
4.1. Регистар издавалаца	11
4.2. Распоред издавалаца према величини укупног прихода и активе	12
4.3. Дионички капитал према форми оснивања доминантних дионичара	13
4.4. Дионички капитал према држави поријекла доминантних дионичара	14
4.5. Дионички капитал према секторима привређивања	15
4.6. Агрегатни индикатори издавања хартија од вриједности.	15
5. Корпоративно управљање и корпоративна структура	17
5.1. Форма корпоративног управљања у дионичким друштвима	17
5.2. Обиљежја управе у дионичким друштвима	18
5.3. Обиљежја надзорног одбора у дионичким друштвима	20
5.4. Операционализација стандарда корпоративног управљања	21
6. Регистар, депо и пренос хартија од вриједности	26
6.1. Задаци и услуге	26
6.2. Динамика капитала, хартија од вриједности и дионичара	27
6.3. Распоред капитала и дионичара на берзама у БиХ	28
6.4. Промет, салдирање и пренос	29
7. Финансијско извјештавање издавалаца	30
7.1. Финансијски извјештаји.....	30
7.2. Ревидирани финансијски извјештаји	31
7.3. Пословни приходи и стање профитабилности	32
7.3.1. Пословни приходи	32
7.3.2. Стање профитабилности	33
7.4. Ефикасност и профитабилност управљања капиталом и имовином.....	34
7.4.1. Ефикасност коришћења дионичког капитала.....	34
7.4.2. Профитабилност укупне активе и дионичког капитала.....	35
8. Финансијски извјештај Комисије.....	35

1. Примарна обиљежја статуса и организације Комисије

1.1. Институционални положај

Комисија за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ је у складу са Законом о хартијама од вриједности („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, бројеви 15/03, 27/04, 42/04, 28/07, 14/12, 20/17, 8/19, 10/19 и 32/19) стално, независно регулаторно тијело, основано ради регулативног уређивања, надзора и контроле издавања и промета хартија од вриједности.

1.2. Ингеренције и легислатива

Комисија за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ примарне ингеренције врши у складу са Законом о хартијама од вриједности Брчко дистрикта БиХ, Законом о преузимању дионичких друштава („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 32/19) и Законом о инвестиционим фондовима („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ бројеви 30/07 и 18/17), а односе се на:

- доношење прописа о спровођењу Закона о хартијама од вриједности, Закона о преузимању дионичких друштава и Закона о инвестиционим фондовима;
- издавање и одузимање дозвола, одобрења и сагласности у оквиру свог дјелокруга и надлежности;
- доношење подзаконских аката ради прописивања услова, начина и процедура за јединствено обављање надзора унутар свог дјелокруга и надлежности;
- подстицање, организовање и надгледање мјера за ефикасно функционисање тржишта хартија од вриједности;
- вођење књига и регистара у складу са одредбама Закона из свог дјелокруга и надлежности;
- благовремено рјешавање захтјева странака у поступку;
- обављање надзора над пословањем издавалаца хартија од вриједности, учесника на тржишту капитала;
- надзор спровођења поступака преузимања и поступака принудне куповине и принудне продаје дионица;
- доношење одлука о мјерама за отклањање утврђених незаконитости и неправилности; и
- извјештавање надлежних надзорних, управних и правосудних тијела о свим сазнањима, која се непосредно или посредно тичу њихове надлежности и која су повезана са поступцима који се воде пред тим тијелима, а у вези су с поступцима из дјелокруга и надлежности Комисије.

Комисија за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ одређене надлежности спроводи у складу са одредбама Закона о предузећима Брчко дистрикта БиХ – пречишћени текст („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ бројеви 49/11 и 11/20), а односе се на:

- упис дионичких друштава у регистре Комисије;
- смањење и повећање основног капитала дионичких друштава и
- упис статусних промјена у регистре Комисије.

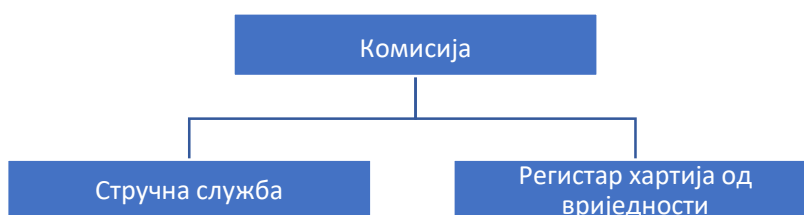
У поступцима рјешавања захтјева правних и физичких лица Комисија примјењује Закон о управном поступку Брчко дистрикта БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, бројеви 48/11, 21/18 и 23/19), када поједине активности нису детаљно прописане горенаведеним законима.

1.3. Организациона функција и задаци

У складу са Законом о хартијама од вриједности, Статутом и Организационим планом, Комисија за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ се као регулаторно тијело састоји од три

организационе јединице, Комисије као сталног колективног органа одлучивања, Стручне службе и Регистра хартија од вриједности. Димензије организационе структуре Комисије, циљеви које треба да оствари, начин координације основних унутрашњих и спољних елемената, надлежности и одговорности појединачних извршилаца, као и задаци и обавезе успостављени су кроз функцијску подјелу рада, како би се обезбиједила усклађеност дјеловања свих елемената организационе структуре.

Дијаграм 1. Организациона структура Комисије за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ

У Комисији, као колективном органу одлучивања обављају се сљедећи послови:

- доношење прописа из надлежности Комисије;
- контрола поштовања правила уобичајене трговине и лојалне конкуренције у трговању хартијама од вриједности;
- регулисање промета хартија од вриједности на основу повлашћених информација;
- вршење надзора над радом Регистра хартија од вриједности;
- вршење надзора над издаваоцима и издавању хартија од вриједности и другим учесницима на тржишту хартија од вриједности;
- обустављање издавања и промета појединих хартија од вриједности;
- спречавање манипулација, шпекулација, прања новца, финансирања терористичких активности и других незаконитих радњи;
- покретање управних спорова ради заштите инвеститора;
- утврђивање начина чувања документације за предузећа која послују са хартијама од вриједности;
- прописивање обавезног садржаја информација, које морају бити објављене свим дионичарима и јавности, од лица која врше издавање хартија од вриједности;
- доношења одлуке о утврђивању таксе, односно висине накнада за извршене услуге у оквиру надлежности;
- праћења и проучавања стања на тржишту хартија од вриједности;
- давање информација и ширење знања о дјеловању тржишта хартија од вриједности;
- сарадња са другим комисијама за хартије од вриједности, регистрима и берзама у БиХ;
- сарадња с градоначелником Брчко дистрикта БиХ, Владом и Скупштином Брчко дистрикта БиХ, по питању спровођења процедура усвајања измјена постојећих и доношења нових законских рјешења;
- подношење извјештаја о раду Комисије Скупштини Брчко дистрикта БиХ;
- сарадња са Савјетом министара БиХ и другим органима и институцијама у земљи и иностранству и
- обављање других послова у складу са законским овлашћењима.

У Стручној служби се обављају послови који се односе на:

- нормативно-правне, административне и аналитичке послове;

- организацију рада Стручне службе;
- координацију рада у Комисији између управљачког и административног дијела организационе структуре;
- припрему предлога мишљења и ставова Комисије по питању тумачења и примјене прописа;
- надзор и контролу законом прописане документације приликом издавања хартија од вриједности;
- регистрацију капитала издавалаца хартија од вриједности;
- регистрацију промјена управљачке структуре у дионичким друштвима;
- обраду захтјева за издавање рјешења о одобрењу издавања хартија од вриједности са образложењем предлога рјешења Комисији, на разматрање и усвајање;
- израду рјешења о одобрењу издавања хартија од вриједности, претходно усвојених од стране Комисије;
- вођење Регистра издавалаца хартија од вриједности и евиденције издатих рјешења;
- праћење објављивања финансијских и других пословних информација издавалаца, прописаних законима и прописима Комисије;
- вођење евиденције о издавању хартија од вриједности за које није потребно одобрење Комисије;
- израду одлука и уговора о јавним набавкама робе, радова и услуга за потребе Комисије и праћење њихове реализације;
- сарадњу са институцијама тржишта капитала у ентитетима БиХ и другим органима и институцијама у БиХ и иностранству;
- сарадњу с Кабинетом градоначелника Брчко дистрикта БиХ, Секретаријатом Владе Брчко дистрикта БиХ, Стручном службом Скупштине Брчко дистрикта БиХ, одјељењима Владе и институцијама Брчко дистрикта БиХ, по питању административних активности и
- обављање других послова по захтјеву Комисије у складу са законима и подзаконским актима.

У Регистру хартија од вриједности обављају се послови који се односе на:

- регистрацију, чување, пренос, депоновање, салдирање и клиринг по трансакцијама хартија од вриједности;
- вођење рачуна издавалаца и власника хартија од вриједности;
- издавање сертификата – извода о стању на рачунима власника хартија од вриједности;
- издавање листе дионичара;
- упис и регистрацију промјена на капиталу;
- упис промјена на рачунима власника хартија од вриједности;
- обрачун и припрему података за исплату дужничких хартија од вриједности;
- провјеру и достављање података по захтјевима надлежних органа законодавне и извршне власти у БиХ, ентитетима и кантонима о посједовању хартија од вриједности за именована лица;
- упис ограничења располагања на хартијама од вриједности;
- сарадњу са регистрима и берзама у ентитетима БиХ и
- обављање других послова по захтјеву Комисије у складу са законима и подзаконским актима.

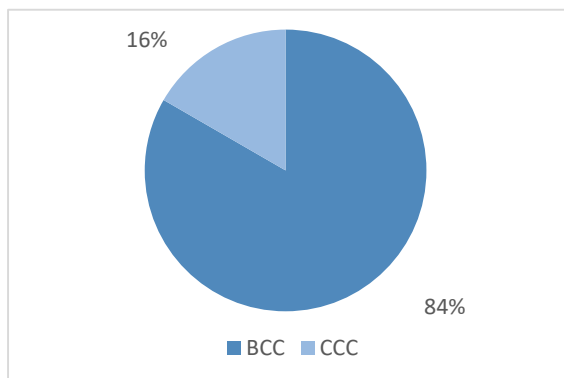
2. Оперативни потенцијали

2.1. Професионалне компоненте људских потенцијала

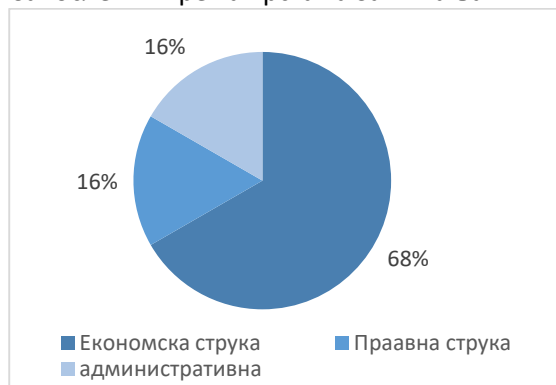
У складу са Законом дефинисаним циљевима и задацима постављеним пред Комисију, као и захтијеваним нивоима стручне спреме потребне за обављање послова распоређених на поједина радна мјеста, извршена је класификација запослених према степенима формалног

образовања. Распоред запослених у Комисији према овом критеријуму показује да доминантно учешће у структури запослених заузимају запослени са високом стручном спремом, односно од шест запослених, пет запослених или 84% је са високом стручном спремом, а један запослени или 16% је са средњом стручном спремом. У оквиру запослених са високом стручном спремом према професионалној оријентацији преовлађујући дио заузима четворо запослених економског смјера или 68%, док је једно запослено лице правног смјера или 16% и једно административног смјера или 16%.

Дијаграм 2. Структура запослених према степенима стручне спреме

Дијаграм 3. Структура запослених према врстама занимања

2.2. Обука и развој људских потенцијала

Обавеза општег стручног усавршавања запослених је дефинисана одредбама Закона о државној служби у органима јавне управе Брчко дистрикта БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, бројеви 9/14, 37/15, 48/16, 9/17, 50/18, 14/19 и 41/20) и одредбама Правилника о стручном усавршавању („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 25/17) ради стицања знања, размјене искустава и успјешнијег обављања послова.

Присутством семинарима и обукама у 2021. години радници Комисије едуковани су појединим областима:

- Процјена пријетње од прања новца у БиХ, процјена рањивости од прања новца у БиХ (организатор: Државна агенција за истраге и заштиту);
- Процјена рањивости сектора тржишта хартија од вриједности (организатор: Комисија за вриједносне папире Ф БиХ и Комисија за хартије од вриједности РС);
- Спровођење међународних рестриктивних мјера Савјета безбједности УН у борби против тероризма и финансирања тероризма (организатор: Министарство безбједности БиХ);
- Тренинг о финансијском управљању, контроли и ИТ апликацији Брчко дистрикт БиХ (организатор: Централна хармонизациона јединица Брчко);
- Сарадња са исељеницима (организатор: Министарство за људска права и избјеглице БиХ);
- Израда и спровођење стратешких докумената, праћење и извјештавање у Брчко дистрикту БиХ; израда трогодишњих и годишњих планова рада и извјештаја; обука за израду институционалних планова и извјештаја о раду буџетских корисника, ванбуџетских фондова и ванбуџетских корисника (организатор: Брчко дистрикт БиХ уз подршку УНДП-а – ИЛДП пројекта)
- Циљане финансијске санкције – борба против финансирања тероризма (организатор: Министарство безбједности БиХ);

- План активности за наредне фазе израде програма интегрисања БиХ у ЕУ (организатор: ДЕИ);
- ФУК: Регистар пословних процеса и Регистар ризика (организатор: Централна хармонизациона јединица Брчко дистрикта БиХ);
- Исељеништво и развој БиХ (организатор: Министарство за људска права и избјеглице БиХ).

Дијаграм 4. Структура семинара и обуке према организатору

Дијаграм 5. Структура семинара и обуке по темама

2.3. Комуникациони (информациони) систем

Комисија има инсталисану ЛАН мрежу која је преко рутера везана на локални switch интернет-мреже Владе Брчко дистрикта БиХ, односно портал www.vlada.bdcentral.net путем кога приступа глобалној мрежи, односно интернету. Регистар хартија од вриједности Комисије за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ обавља послове из своје надлежности кроз систем регистрације регистара ентитета. Регистар има приступ подацима који се воде у електронској форми у информационалним системима регистара преко конекција на ФТП серверу и користи их за корпоративне потребе дионичких друштава и рјешавање својинских права власника хартија од вриједности, као и за обављање осталих послова и услуга из своје надлежности за дионичка друштва и власнике хартија од вриједности с подручја Брчко дистрикта БиХ. Након спровођења поступка јавне набавке у сарадњи с Пододјелењем за информатику и Пододјелењем за јавне набавке, током фебруара 2021. године Комисија је набавила два стона рачунара са уграђеним оперативним системом Windows 10, чиме је заокружен трогодишњи циклус занављања рачунарске опреме у нашој институцији.

2.4. Интернет страница

Интернет-страница Комисије је, поред индивидуалне комуникације с корисницима наших услуга, значајан вид комуникације и са широм јавности. Јавним објавама на интернет-страници Комисије www.secdbbih.org доприноси се повећаној транспарентности пословања Комисије.

Путем интернет-странице омогућен је бесплатан увид у законску регулативу (закони, правилници, упутства, одлуке, обрасци, ЕУ директиве, уредбе, рјешења и др.), увид у рад Комисије, увид у податке о извјештајима о раду, статусу и организацији Комисије. Путем покретне траке на страници Комисије су приказана кретања цијена дионица субјеката у реалном времену на сарајевској берзи САСЕ и бањалучкој берзи БЛСЕ.

Попис субјеката који су под надзором Комисије, подаци о висини капитала дионичких друштава, корпоративне активности, као и попис овлашћених ревизора на подручју Брчко дистрикта БиХ су јавности доступни такође путем интернет-странице Комисије.

У складу са Законом о ревизији јавне управе и институција у Брчко дистрикту БиХ редовно се обавља ревизија финансијског пословања Комисије, те ревизија усклађености пословања с важећим законима и другим релевантним прописима, те се ревизорски извјештаји редовно објављују на интернет-страници Комисије како би били доступни јавности.

Ради спречавања злоупотреба, малверзација и обмањивања јавности, на интернет-страници Комисије објављена су упозорења за јавност Међународне организације комисија за хартије од вриједности (енгл. International Organization of Securities Commissions–IOSCO).

Унапређивање едукативних активности и истицање важности финансијске писмености усмјерене на ширу јавност Комисија је спроводила током године путем интернет-странице, објављивањем едукативних текстова са основним појмовима тржишта капитала. Унапређивање корпоративног управљања у дионичким друштвима, Комисија је, као и у претходној години, и ове 2021. године манифестовала кроз анкету о Стандардима корпоративног управљања у Брчко дистрикту БиХ, о чему је, такође информисала јавност путем своје интернет-странице.

Интернет-страница се редовно ажурира и надограђује са циљем тачног и благовременог информисања јавности и свих заинтересованих страна.

3. Регулаторна функција, интерна и екстерна комуникација са институцијама

3.1. Надзорне и контролне активности

У току 2021. године, у складу с прописаним надлежностима Комисија је одржала шеснаест (16) редовних сједница на којима су разматране педесет двије (52) тачке дневног реда и четрдесет двије (42) радно консултативне сједнице, на којима је разматрано укупно 646 тачака дневног реда. У протеклом периоду, кроз законом прописане евиденције Комисије спроведено је улазних докумената уведених у дјеловодник укупно 978, излазних 875 (рјешења, закључака, извода, дописа, позива, саопштења, општих и посебних аката и других докумената) и отворених предмета 739. Циљеви функције надзора и контроле, који се спроводе од стране Комисије за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ су провјера примјене законитости и прописа Комисије, у сврху превенције потенцијалних неправилности и незаконитости у пословању, смањење ризика ради заштите интереса инвеститора у области хартија од вриједности, као и очување безбједности и повјерења у овај начин инвестирања.

Надзор издавања хартија од вриједности регулисан је члановима 7, 8, 9 и 18 Закона о хартијама од вриједности Брчко дистрикта БиХ и Правилником о вршењу надзора издавања, промета и

учесника у издавању и промету хартија од вриједности („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 9/06), а обухвата контролу аката о хартијама од вриједности, упис и уплате хартија од вриједности и извјештаје о спроведеном издавању, који се сачињавају и објављују у складу са Законом и прописима Комисије. Остварујући улогу регулатора тржишта капитала, Комисија је вршећи надзор и контролу током 2021. верификовала успјешност издавања хартија од вриједности, односно повећање капитала и регистрацију у вриједности од 1.800.000,00 КМ, одобрила промјене управљачких структура, управе и директора у пет дионичких друштава, чланова надзорног одбора у три дионичка друштва и упутила упозорења и позиве на поступање дионичких друштава у складу са законом и другим прописима.

У складу с чланом 4 Правилника о вршењу надзора издавања, промета и учесника у издавању и промету хартија од вриједности („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 9/06), Комисија врши контролу извјештаја и информација, које су дужна да јој достављају правна и физичка лица у складу са Законом и прописима Комисије, контролу обавезног извјештавања и објављивања, које су дужни да врше сви учесници у издавању и промету хартија од вриједности, надзор корпоративних активности, надзор издавања хартија од вриједности и надзор промета хартија од вриједности.

Контрола извјештаја и информација одвија се континуирано и обухвата анализу, преглед и проверу свих извјештаја, обавјештења и документације која се на основу Закона и других прописа доставља Комисији у вези с поступцима које према Закону води Комисија, као и документација коју су дужна да јој доставе правна и физичка лица на њено тражење, а односи се на одлуке, захтјеве, уговоре, проспекте издавања, јавне позиве, објаве, упис у регистар суда, регистар издавалаца и регистар хартија од вриједности и др.

Контрола обавјештавања дефинисана је чланом 71 Закона о хартијама од вриједности и Правилником о садржају, начину и стандардима објављивања финансијских извјештаја и других информација о пословању дионичких друштава („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 19/05), која подразумијева контролу начина, рока, потпуности и истинитости обавјештавања власника хартија од вриједности и јавности о свим чињеницама предвиђеним законом и прописима Комисије. Предмет контроле било је педесет шест (56) извјештаја о пословању дионичких друштава, од тога тринаест (13) годишњих, двадесет пет (25) полугодишњих за 2020. и 2021. годину, седам (7) извјештаја о значајним пословним догађајима и једанаест (11) ревизорских извјештаја. Комисија је током 2021. године континуирано спроводила редовни надзор обавјештавања власника хартија од вриједности и јавности кроз праћење правовремене доставе извјештаја о пословању дионичких друштава. Истовремено, са спровођењем надзора Комисија је вршила анализу полугодишњих и годишњих финансијских извјештаја, као и ревидираних извјештаја са циљем обезбјеђења досљедног и транспарентног финансијског извјештавања у сврху обезбјеђења података о финансијском стању, ликвидности, задужености, активности дионичких друштава, ефикасности коришћења дионичког капитала и приноса на инвестирани капитал. Утврђено је да се одређени број дионичких друштава није изјаснио у подручју значајних пословних догађаја у извјештајима. Комисија је истим указала на постојеће пропусте и обавезу њиховог отклањања и у том смислу ће наставити да прати квалитет достављених информација.

Услови и начин промета хартија од вриједности прописани су чланом 50 Закона о хартијама од вриједности и Правилником о регистрацији и преносу хартија од вриједности. Надзор промета обухвата контролу примјене закона и других прописа у промету хартија од вриједности у склопу надзора дионичких друштава. Предмет контроле је био остварени промет и пренос у износу од 1.834.027,39 КМ.

Дјелатност Регистра хартија од вриједности је дефинисана чланом 70 Закона о хартијама од вриједности, Правилником о регистрацији и преносу хартија од вриједности („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 18/13), Упутством о начину одређивања ознака хартија од вриједности, број 30/04 од 13. децембра 2004. године и Упутством о вршењу послова преноса хартија од вриједности по основу послова закључених на уређеном јавном тржишту („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 19/05). Послови надзора Комисије за хартије од вриједности над радом Регистра хартија од вриједности спроводе се редовно, а подразумијевају начин и поступак пријема у чланство, права и обавезе чланова ради коришћења система Регистра, начин одређивања ознака и поступак спровођења послова преноса хартија од вриједности. Предмет надзора је било петнаест (15) дионичких друштава, регистровани капитал 108.379.899,00 КМ, хартије од вриједности 10.070.095, регистрација и вођење 3.896 активних рачуна власника хартија од вриједности, надзор издавања четрнаест (14) листа дионичара, надзор провјере и издавања 693 извода о стању на рачунима хартија од вриједности и др.

3.2. Активности у процесу израде Програма интегрисања БиХ у Европску унију

Израда Програма интегрисања БиХ у Европску унију представља обавезу Босне и Херцеговине преузету потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању (потписан 16. јуна 2008. године), а исто тако представља и један од четрнаест (14) кључних приоритета из Мишљења Европске комисије. Иако је БиХ требало прије више од десет година да изради овај програм, Колегијум за европске интеграције је тек у мају 2020. године донио одлуку о усвајању Програма интегрисања БиХ у ЕУ и задужио Комисију за европске интеграције да изради Методологију израде Програма, што је и урађено. Колегијум је наведену Методологију усвојио 24. септембра 2020. године и дао рок од петнаест (15) мјесеци Комисији за европске интеграције и радним групама (36 радних група) за израду Програма који се односи на плански период од четири године.

Представници Комисије током 2021. године су наставили свој рад и активности у радним групама у којима су делегирани и то првенствено кроз он-лајн присуство састанцима и едукацијама као и уносом у јединствени информациони систем (ISEI) неопходних података о регулаторном статусу, односно о важећим законима и подзаконским актима и њиховом степену усклађености с правом ЕУ, у областима које су третиране појединим радним групама, као и предлогом закона и других прописа које би у наредном периоду требало донијети како би се одговорило на четрнаест (14) кључних приоритета из Мишљења Европске комисије.

3.3. Активности у процесу координације превенције и борбе против прања новца

Надлежности у области спречавања, откривања и истраживања кривичних дјела прања новца и финансирања терористичких активности у БиХ су у складу са организацијом државе, распоређене на свим нивоима власти уз законско дефинисање улоге свих учесника система, те њихове обавезне међусобне интеракције и сарадње. У складу с тим, Комисија за хартије од вриједности је један од учесника система у борби против прања новца и финансирања тероризма, и по захтјеву других институција које су укључене у процес превенције и борбе против прања новца доставља податке о посједовању и трансакцијама хартија од вриједности који се воде у бази података за Брчко дистрикт БиХ.

Комисија за хартије од вриједности је у извјештајном периоду остварила континуирану и успјешну сарадњу са Управом за индиректно опорезивање БиХ, Пореском управом Брчко дистрикта БиХ, Полицијом и Тужилаштвом Брчко дистрикта БиХ, Стручном службом Парламентарне скупштине БиХ, Агенцијом за истраге и обавјештавања на рјешавању поднесених 686 захтјева од стране ових институција. С тим у вези спроведене су провјере и достављени тражени подаци о власницима хартија од вриједности због потребе вођења

поступака принудне наплате директних и индиректних пореза, истраге финансијских злоупотреба и малверзација, као и вођење поступака о сукобу интереса представника Парламентарне скупштине БиХ. Циљ обезбјеђења и стављање на располагање наведених података је успјешно окончање правних поступака, као и превенција и координација борбе против корупције.

3.4. Обезбјеђење финансијских и материјалних услова за оперативне активности

Сарадња са ентитетским институцијама тржишта капитала претежно се одвијала телекомуникационим и електронским средствима ради ефикасног одвијања оперативних активности регистрације и преноса хартија од вриједности у условима Ковида-19. Током извјештајног периода у сарадњи с Правобранилаштвом Брчко дистрикта БиХ, Комисија је ради наплате доспјелих потраживања упутила шест предлога за извршење потраживања према дионичким друштвима, која нису измирила дуговања за извршене услуге у предвиђеном року. Потраживања се односе на услуге Регистра хартија од вриједности, односно упис капитала, регистрацију хартија од вриједности, као и упис свих трансакција по основу преноса власништва, примарног промета, берзанског и ванберзанског промета, преузимања дионичких друштава, насљеђивања и друге промјене на власничким рачунима и хартијама од вриједности.

У складу са одредбама Закона о јавним набавкама Комисија је у извјештајном периоду преко Пододјељења за јавне набавке реализовала потребе за материјалним средствима, услугама и средствима техничког опремања. Сарадња са Дирекцијом за финансије одвијала се кроз усклађивања динамике употребе и трошења расположивих финансијских средстава, квартално извјештавање о реализацији буџета, спровођење процедуре израде захтјева за буџет за наредну годину и годишњи попис свих облика средстава и њихових извора коришћених у финансијском пословању Комисије. Извјештај о извршеном попису достављен је Централној пописној Комисији за попис сталних средстава и обавеза Одјељења Владе и институција Брчко дистрикта БиХ.

Примјењујући одредбе Закона о јавним набавкама БиХ и Закона о буџету Брчко дистрикта БиХ обезбјеђени су финансијски услови за набавке хостинга, домена, веб-странице, набавка тонера, набавка канцеларијског материјала и колективно осигурање радника. Реализовани су материјални трошкови који се односе на електричну енергију, комуникације и комуналне услуге, набавку материјала и ситног инвентара, услуге превоза и горива, текуће одржавање, банкарске услуге и трошкови коришћења система регистрације и базе података Регистра вриједносних папира ФБиХ и Централног регистра хартија од вриједности РС у износу од 43.461 КМ.

4. Корпоративне активности и дјелатност Регистра издавалаца

4.1. Регистар издавалаца

У складу с чланом 14 Правилника о начину уписа и вођењу Регистра издавалаца у регистар као јавну књигу, уписују се и региструју сви издаваоци који издају хартије од вриједности у складу са Законом. Регистар садржи опште податке о издаваоцу, управи и надзорном одбору, капиталу издаваоца, вриједности капитала, вриједности и броју дионица, податке о издавању хартија од вриједности, врсти, класи, номиналној вриједности и обиму издавања, затим податке о одлукама о издавању, одобрењу издавања, успјешности издавања, упис промјена на капиталу и др.

Табела 1. Преглед основног капитала дионичких друштава и номинална вриједности дионица у периоду 2020. –2021. година у КМ

Редни број	Издавалац	2020.		2021.	
		Основни капитал	Ном. вр. дионице	Основни капитал	Ном. вр. дионице
1.	Бимал д. д.	20.720.130,00	10,00	20.720.130,00	10,00
2.	Псц-Бабић д. д.	3.181.830,00	10,00	3.181.830,00	10,00
3.	Житопроект д. д.	4.151.090,55	3,95	4.151.090,55	3,95
4.	Галакс-нискоградња д. д.	1.330.860,00	10,00	1.330.860,00	10,00
5.	Изградња д. д.	6.683.550,00	10,00	6.683.550,00	10,00
6.	Биљана д. д.	560.460,00	10,00	560.460,00	10,00
7.	ИБД д. д.	1.748.000,00	1000,00	1.748.000,00	1000,00
8.	Брчко-Гас Осигурање д. д.	6.200.000,00	1000,00	7.000.000,00	1000,00
9.	Графам д. д.	3.586.720,00	10,00	3.586.720,00	10,00
10.	Тесла д. д.	13.663.940,00	10,00	13.663.940,00	10,00
11.	Нови Бимекс д. д. у стечају	35.829.000,00	10,00	35.829.000,00	10,00
12.	Узор д. д.	519.508,80	3,60	519.508,80	3,60
13.	МБ Велма д. д.	1.348.300,00	10,00	1.348.300,00	10,00
14.	Технограђа д. д.	1.056.510,00	10,00	1.056.510,00	10,00
15.	Осигурање-Гарант д. д.	6.000.000,00	100,00	7.000.000,00	100,00
	УКУПНО	106.579.899,35	-	108.379.899,35	-

Извор: Регистар издавалаца хартија од вриједности

У Регистру издавалаца хартија од вриједности код Комисије за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ на дан 31.12.2021. године уписано је петнаест (15) дионичких друштава са укупном вриједношћу основног капитала у износу од 108.379.899,35 КМ, што представља повећање уписаног и уплаћеног капитала у односу на претходну годину за 1.800.000,00 КМ или 1,69%, које произлази из повећања капитала дионичког друштва „Осигурање Гарант“ у вриједности од 1.000.000,00 КМ и повећања капитала код дионичког друштва „Брчко-Гас Осигурање“ у износу од 800.000,00 КМ. Просјечна вриједност основног капитала по дионичком друштву у 2021. години износи 7.225.327,00 КМ. Номинална вриједност дионица у 2021. години остала је на истом нивоу у односу на претходну годину у свим дионичким друштвима.

4.2. Распоред издавалаца према величини укупног прихода и активе

У складу с чланом 32 Закона о предузећима, предузећа се разврставају на мала, средња и велика према броју запослених, оствареном приходу и просјечној активи исказаној у годишњем обрачуну за посљедњу пословну годину. Мало предузеће представља субјекат привређивања, који задовољава најмање два од сљедећих критеријума: да има број запослених који није већи од педесет (50), годишњи приход нижи од 2.800.000 КМ и просјечну вриједност имовине на почетку и на крају пословне године мању од 1.400.000 КМ. Средње предузеће треба да задовољава најмање два од сљедећих услова: број запослених мањи од 250, годишњи приход нижи од 11.000.000 КМ и просјечна вриједност имовине на почетку и на крају пословне године да није већа од 5.500.000 КМ. Велико предузеће представља предузеће које превазилази најмање два става из критеријума, који важе за средње предузеће. Банка и осигуравајуће друштво у складу с наведеним законом, по природи своје дјелатности, разврставају се у велика предузећа. Према посљедњим расположивим билансима стања и успјеха за 2020. годину сачињен је преглед дионичких друштава према величини на велика, средња и мала предузећа.

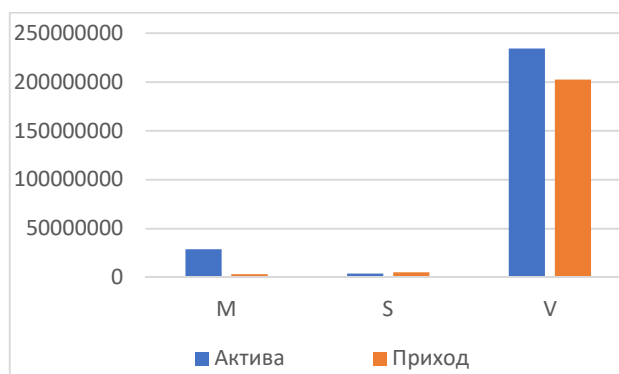
Табела 2. Класификација дионичких друштава према оствареном приходу и просјечној активи у 2020. години у КМ

Ред. број	Дионичарско друштво	Укупан приход	Пословна актива	Класификација М/С/В*
		2020.	2020.	
1.	Технограђа д. д.	102.203	1.401.396	М
2.	Галакс-нискоградња д. д.	5.140.754	4.128.988	С
3.	ИБД д. д.	877.937	908.920	М
4.	Гарант осигурање д. д.	11.666.617	21.019.674	В
5.	МБ Велма д. д.	103.877	1.092.464	М
6.	Изградња д. д.	99	566.487	М
7.	Брчко-гас осигурање д. д.	17.117.095	27.938.743	В
8.	Бимал д. д.	173.715.605	185.335.166	В
9.	Житопромет д. д.	295.048	6.255.000	М
10.	Тесла д. д.	409.356	10.118.936	М
11.	Узор д. д.	28.191	659.234	М
12.	ПСЦ Бабић д. д.	1.600	4.942.331	М
13.	Биљана д. д.	1.640.316	4.418.100	М
14.	Графам д. д.	-	-	-
15.	Нови Бимекс д. д., у стечају	-	-	-
	УКУПНО	211.100.718	267.384.043	-

Извор: Регистри Комисије за хартије од вриједности

*М – мала, С – средња, В – велика предузећа, на основу класификације дефинисане Законом о предузећима

Дијаграм 6. Издаваоци хартија од вриједности према величини укупног прихода и просјечне активе

4.3. Дионички капитал према форми оснивања доминантних дионичара

Структура дионичког капитала корпоративног сектора у Брчко дистрикту БиХ на основу расположивих података о капиталу према држави поријекла и према правном статусу дионичара приказана је у сљедећој табели:

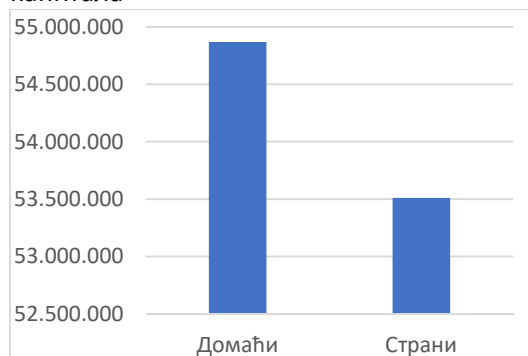
Табела 3. Вриједност, поријекло капитала и правни статус власника капитала на дан 31.12.2021. године у КМ

Редни број	Поријекло капитала	Капитал Правна лица	%	Капитал Физичка лица	%	УКУПНО	%
1.	Домаћи	31.390.293	37,74	23.479.335	93,18	54.869.628	52,86
2.	Страни	51.793.012	62,26	1.717.260	6,82	53.510.272	47,14
	УКУПНО	83.183.305	100,00	25.196.595	100,00	108.379.900	100,00

Извор: Регистар издавалаца хартија од вриједности

Подаци о структури дионичког капитала друштава показују да учешће домаћег капитала правних и физичких лица на дан 31. 12. 2021. године износи 54.869.628 КМ или 52,86%, а удио страног капитала је у вриједности од 53.510.272 КМ или 47,14%. У укупној вриједности капитала правних лица од 81.383.304,00 КМ, правна лица с подручја БиХ учествују са 37,74%, док је учешће правних лица из других држава 62,26%. Капитал у власништву физичких лица у износу од 25.196.595 КМ, састоји се од 93,18% капитала домаћег поријекла и 6,82% страног поријекла.

Дијаграм 7. Домицилност дионичког капитала

Дијаграм 8. Дионички капитал према правном статусу дионичара

4.4. Дионички капитал према држави поријекла доминантних дионичара

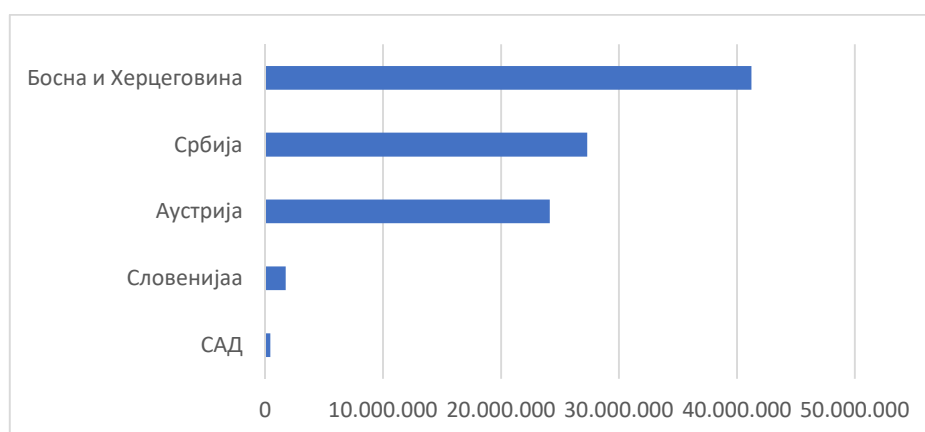
Структура дионичког капитала илустрована у табели број 4 показује заступљеност капитала према земљи поријекла стратешког инвеститора. На дан 31. 12. 2021. године, највећу заступљеност у укупном дионичком капиталу имају домаћи већински дионичари из Босне и Херцеговине са 43,47%, затим из Републике Србије 28,79%, Републике Аустрије 25,43%, Републике Словеније 1,85% и САД 0,49.

Табела 4. Дионички капитал према земљи поријекла стратешког инвеститора у КМ

Р. број	Земља поријекла стратешког инвеститора	Вриједност капитала	%
1.	Босна и Херцеговина	41.236.530	43,47
2.	Србија	27.305.430	28,79
3.	Аустрија	24.125.180	25,43
4.	Словенија	1.748.000	1,85
5.	САД	457.830	0,49
	УКУПНО	94.872.970	100,00

Извор: Регистар хартија од вриједности

Дијаграм 9. Дионички капитал према земљи поријекла стратешког инвеститора

4.5. Дионички капитал према секторима привређивања

Подаци у наредној табели илуструју заступљеност дионичког капитала по врстама дјелатности дионичарских друштава. На дан 31.12.2021. године, највећу заступљеност у укупном капиталу имају друштва из прехранбене дјелатности 56,52%, сектор осигурања је заступљен са 12,91%, потом грађевинарство са 9,99%, трговина са 1,73%, док је заступљеност осталих производних и услужних дјелатности 18,85%.

Табела 5. Преглед дионичког капитала по секторима привређивања дионичких друштава на дан 31.12.2021. године у КМ

Р. број	Сектор привређивања	Вриједност капитала	%
1.	Прехрамбени сектор	61.260.680	56,52
2.	Грађевинарство	10.818.920	9,99
3.	Осигурање	14.000.000	12,91
4.	Трговина	1.867.810	1,73
5.	Остале производне и услужне дјелатности	20.432.490	18,85
	УКУПНО	108.379.900	100

Извор: Регистар издавалаца хартија од вриједности

Дионички капитал привредних друштава је распоређен у складу са регистрованом дјелатношћу на пет сектора привређивања: прехранбени, грађевинарство, осигурање, трговина и остале дјелатности. Највећи број дионичких друштава има регистровану грађевинску дјелатност (четири) и прехранбену дјелатност (четири), дјелатност осигурања два друштва, трговину три и остале производне и услужне дјелатности два друштва. Прехранбени сектор обухвата дионички капитал привредних друштава Бимал д. д., Житопромет д. д., Нови Бимекс д. д у стечају и Биљана д. д. Сектор грађевинарства обједињује дионички капитал друштава Галакс-нискоградња д. д., Изградња д. д., ИБД д. д. и Технограђа д. д. Дионички капитал сектора осигурања укључује дионички капитал осигуравајућих друштава Брчко-Гас Осигурање д. д. и Осигурање-Гарант д. д. Сектор трговине садржи дионички капитал друштава ПСЦ-Бабић д. д., Узор д. д. и МБ Велма д. д. Остале производне и услужне дјелатности обухватају дионички капитал два привредна друштва Графам д. д. и Тесла д. д.

Дијаграм 10. Распоред дионичког капитала према секторима привређивања

4.6. Агрегатни индикатори издавања хартија од вриједности

Према приказаним подацима у табели број 6 на дан 31.12.2021. године, укупан број одобрених издавања хартија од вриједности по свим врстама, оснивачка издавања, издавања по основу инвестирања и издавања по основу смањења капитала је четрдесет седам (47).

Табела 6. Врсте издавања хартија од вриједности

у милионима КМ

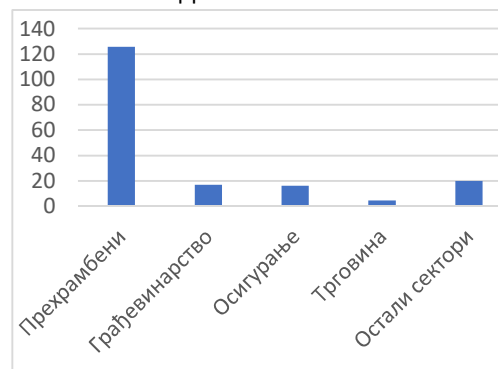
Р. бр.	Сектор привређивања	Врста издавања хартија од вриједности									Укупно		
		Оснивање д. д.			Повећање капитала – инвестирање у пословање			Смањење капитала – покриће губитака			Бр. изд.	Вријед.	%
		Бр. изд.	Вријед.	%	Бр. изд.	Вријед.	%	Бр. изд.	Вријед.	%			
1.	Прехрамбени	4	54,60	73	7	34,40	48	3	36,80	98	14	125,80	68
2.	Грађевинарство	3	2,40	3	5	14,50	20	-	-	-	8	16,90	9
3.	Осигурање	2	4,50	6	11	11,50	16	-	-	-	13	16,10	9
4.	Трговина	3	2,80	4	2	1,10	2	1	0,80	2	6	4,60	3
5.	Остали сектори	3	10,30	14	3	9,60	14	-	-	-	6	19,90	11
	УКУПНО	15	74,60	100	28	71,10	100	4	37,60	100	47	183,30	100

Извор података: Регистар издавалаца хартија од вриједности

Дијаграм 11. Издавање хартија од вриједности по врстама и секторима привређивања на дан 31.12.2021. године

Дијаграм 12. Структура укупних издавања по секторима привређивања на дан 31.12.2021. године

Укупна вриједност четрдесет седам (47) издавања хартија од вриједности у свим секторима привређивања износи 183,3 милиона КМ. Највећи дио четрнаест (14) издавања односи се на прехрамбени сектор у вриједности од 125,8 милиона КМ или 68%. Учешће сектора грађевинарства и осигурања у структури издавања хартија од вриједности износи 33 милиона КМ или 18%, сектора трговине 4,6 милиона КМ или 3% и осталих сектора привређивања 19,9 милиона КМ или 11%.

У структури издавања хартија од вриједности према врстама издавања, највећи обим издавања је остварен по основу оснивачких издавања у износу од 74,6 милиона КМ. Највећи дио ових издавања је остварен у прехрамбеном сектору у износу од 54,6 милиона КМ или 73,30%, у сектору грађевинарства у износу од 2,4 милиона КМ или 3%, сектору осигурања 4,5 милиона КМ или 6%, трговини 2,8 милиона или 4% и у осталим секторима привређивања 10,3 милион КМ или 14%.

Структура двадесет осам (28) издавања хартија од вриједности по основу повећања капитала, односно инвестирања у пословање дионичких друштава у обиму од 71,1 милион КМ показује да је највећи обим издавања остварен у прехрамбеном сектору 34,4 милиона КМ или 48%, затим сектору грађевинарства 14,5 милиона КМ или 20%, сектору осигурања 11,5 милиона КМ или 16%, трговини 1,1 милион КМ или 2% и осталим секторима 9,6 милиона КМ или 14%.

Издавања по основу смањења капитала, односно покрића остварених губитака у пословању у износу од 37,6 милиона КМ показују да су највећа издавања хартија од вриједности по овом основу остварена у прехрамбеном сектору у износу од 36,8 милиона КМ или 98%, а у сектору трговине 0,8 милион КМ или 2%.

5. Корпоративно управљање и корпоративна структура

5.1. Форма корпоративног управљања у дионичким друштвима

Управљање дионичким друштвима и доношење кључних одлука у пословању, засновано је на висини учешћа у структури власништва, које је одређено чланом 249 и чланом 287 Закона о предузећима, кроз институт потребне двотрећинске већине заступљених дионица с правом гласа и чланом 8 Закона о приватизацији предузећа у Брчко дистрикту БиХ, кроз институт продаје 67% капитала предузећа, чиме је обезбијеђена доминантна позиција у власничкој структури и управљању. Наведеним правним нормама је успостављена висока почетна концентрација власништва над капиталом, чиме је дефинисана позиција носилаца одлучивања и управљања, заснована на распореду капитала на већински контролни пакет од 67% дионица и мањински пакет од 33% дионица.

Почетни степен концентрације дионичког капитала од 67% имао је тенденцију даљег повећања кроз затворено издавање хартија од вриједности по основу инвестирања, купопродају хартија од вриједности на секундарном трговању, преузимања дионичких друштава и пословних комбинација спајања и припајања, што је резултирало повећањем степена концентрације капитала у дионичким друштвима на 87,50%. Дионичка друштва из сектора осигурања имају потпуну концентрацију капитала успостављену самим оснивањем тих дионичких друштава. Достигнути степен концентрације власништва над дионичким капиталом је обезбиједио потребне услове ефикаснијег корпоративног управљања и постизање већег квалитета економије пословања.

Динамика концентрације власништва над капиталом у периоду од 2017. до 2021. године приказана је у наредној табели и дијаграму.

Табела 7. Концентрација дионичког капитала у периоду 2017.–2021. година

Р. број	Година	Број већинских дионичара	Вриједност капитала	% учешћа у укупном дионичком капиталу
1.	2017.	29	100.735.577,00	88,60
2.	2018.	27	95.711.788,00	88,40
3.	2019.	27	95.711.788,00	88,40
4.	2020.	26	93.072.970,00	87,30
5.	2021.	26	94.872.970,00	87,50

Извор: Регистар хартија од вриједности

Подаци у табели број 7 показују тренд смањења вриједности дионичког капитала у власништву већинских дионичара, броја већинских дионичара и стопе власничког учешћа већинских дионичара у дионичком капиталу у периоду 2017–2020. година, док се у 2021. години капитал повећао за 2% у односу на претходну. Кретање наведених показатеља карактерише различит интензитет смањења. Дионички капитал већинског пакета дионица у посматраном периоду биљежи пад од 5,90%. Број власника већинског пакета дионица се смањио за 10,30%, а проценат учешћа већинског пакета дионица се такође смањио за 1,10%. Степен концентрације показује да у 2021. години двадесет шест (26) већинских дионичара располаже са 94.872.970,00 КМ укупног дионичког капитала или 87,50%, што просјечно по дионичару износи 3.648.960,00 КМ, а у 2017. години двадесет девет (29) већинских дионичара је располагало са 100.735.577,00 КМ укупног дионичког капитала или 88,60%, што просјечно по дионичару износи 3.473.640,00 КМ.

Просјечна вриједност капитала којом располаже већински дионичар повећала се за 175.320,00,00 KM или за 4,80%.

Дијаграм 13. Концентрација дионичког капитала у периоду 2017.–2021. година

Створени услови за развој ефикаснијег корпоративног управљања нису искоришћени од стране управљачких структура, јер се није развила потребна свијест о значају и могућностима финансирања пословања и развоја путем тржишта капитала. Успорен процес промјене структуре извора финансирања, на штету формирања додатног дионичког капитала, највећим дијелом је постао ограничење успјешног пословања и развоја. Финансирање пословања позајмљеним изворима слаби позицију свих дионичара, а нарочито позицију мањинских, јер смањује интерес потенцијалних купаца за дионице мањинског пакета, које не дају могућност значајнијег учешћа у одлучивању и управљању дионичким друштвом.

Услови портфолио инвестирања као резултат модела власничке трансформације и квалитета инструмената тржишта капитала креираних у том процесу, одредили су у основи затворени концепт корпоративног управљања с високим степеном концентрације власништва, доминантном позицијом малог броја већинских дионичара у структури капитала на једној страни и минорном позицијом великог броја мањинских дионичара на другој страни, као и финансирање ионако смањеног обима пословања путем позајмљених извора, а не путем властитих, издавањем хартија од вриједности.

Наведена обиљежја корпоративног управљања и дужничка структура извора финансирања, заснована на средствима позајмљеним од депозитних финансијских институција и постојећим цијенама коришћења позајмљеног капитала, производи веће трошкове финансирања пословања и врши снажан притисак на приходе и резултате пословања дионичких друштава, што није обиљежје финансирања путем инструмената тржишта капитала. Наведени начин финансирања пословања и развоја уз релативно висок ниво цијена коришћења позајмљених средстава умањује укупне резултате пословања дионичких друштава и могућности остварења права и интереса дионичара, кроз очекиване приносе по основу власништва на дионичком капиталу.

5.2. Обиљежја управе у дионичким друштвима

Комисија за хартије од вриједности води евиденцију лица овлашћених за заступање и чланова надзорних одбора у дионичким друштвима. Одредбама Закона о предузећима уређено је именовање управе и чланова надзорног одбора дионичког друштва. Чланом 223 одређено је да Скупштина одлучује о именовању и смјени чланова надзорног одбора, а чланом 191 ставом 1

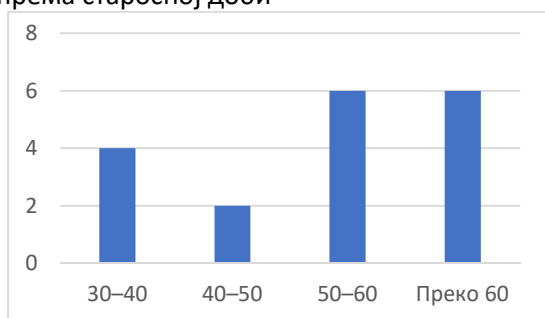
наведеног закона дефинисано је да надзорни одбор именује чланове и предсједника управе на период од највише пет (5) година, уз неограничену могућност поновног именовања. Такође, чланом 187 ставом 4 Закона прописани су ограничавајући услови за именовање члана управе, а чланом 204 наведеног закона такође су прописани ограничавајући услови за чланство у надзорном одбору.

Чланом 4 тачком 5 Правилника о начину уписа и вођењу регистра издавалаца хартија од вриједности код Комисије за хартије од вриједности одређено је да пријаву за упис података о члановима управе и надзорног одбора подноси издавалац.

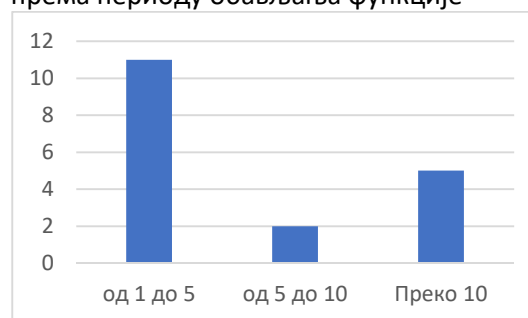
Табела 8. Старосна доб и период обављања функције чланова управе на дан 31.12.2021. године

Р. бр.	Функција	Број извршилаца	Старосна доб				Период обављања функције		
			30–40	40–50	50–60	Преко 60	1–5	5-10	Преко 10
1.	Предсједник (директор) или члан управе	18	4	2	6	6	11	2	5

Дијаграм 14. Распоред чланова управе према старосној доби

Дијаграм 15. Распоред чланова управе према периоду обављања функције

На дан 31.12.2021. године према подацима у евиденцији лица овлашћених за заступање и чланова надзорних одбора у дионичким друштвима, структура лица овлашћених за заступање, односно директора у петнаест (15) дионичких друштава, помјерена је према старосној доби преко педесет (50) година. Од осамнаест (18) директора или предсједника управе, четири (4) лица или 22,20% на овим управљачким функцијама је у старосној доби од тридесет (30) до четрдесет (40) година, два (2) лица или 11,10% потпада под категорију између четрдесет (40) и педесет (50) година, шест (6) лица је у животној доби између педесет (50) и шест (60) година, а исто тако преко шездесет (60) година старости на функцији директора је шест (6) лица или 33,33%. Функцију директора од једне до пет година обавља једанаест (11) лица, од пет (5) до десет (10) година два (2) лица, а преко десет (10) година пет (5) лица. Приказани подаци старосне доби указују на чињеницу да преко 67% инкоосних органа управљања у дионичким друштвима спада у старосну доб преко педесет (50) година, од чега преко 27% обавља функцију преко десет (10) година. Стање корпоративне структуре и резултати управљања дионичким друштвима указују на потребу афирмације кључних професионалних компетенција и способности обликовања визије корпоративног развоја, код носилаца функције пословног управљања, као и способности сагледавања постојећих регионалних и глобалних економских кретања, спремност за увођење промјена у пословању које намећу промјене у ближем и ширем економском окружењу, способност конципирања адекватне пословне политике у тражењу квалитетнијих рјешења у пословању и способност разумијевања економских инструмената и њихове употребе ради побољшања функционисања дионичких друштава.

5.3. Обиљежја надзорног одбора у дионичким друштвима

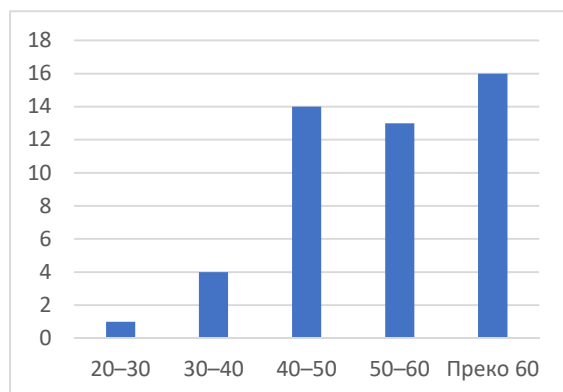
На дан 31. 12. 2021. године, према показатељима из табеле број 10 произлази да је од четрдесет осам (48) лица изабраних на позицију предсједника или члана надзорног одбора у дионичким друштвима двадесет девет (29) лица или преко 60% у старосној доби преко педесет (50) година, четрнаест (14) лица је старосне доби од четрдесет (40) до педесет (50) година или 29,20%, четири лица или 8,30% су старосне доби од тридесет (30) до четрдесет (40) година, а једно лице или 5% је старосне доби између двадесет (20) и тридесет (30) година. Функцију предсједника или члана надзорног одбора у периоду од једне до пет година обавља осамнаест (18) лица или 37,50%, од пет (5) до десет (10) година шеснаест (16) лица или 33,3% и преко десет (10) година четрнаест (14) лица или 29,20%.

Табела 9. Старосна доб и период обављања функције чланова надзорног одбора на дан 31.12.2021. године

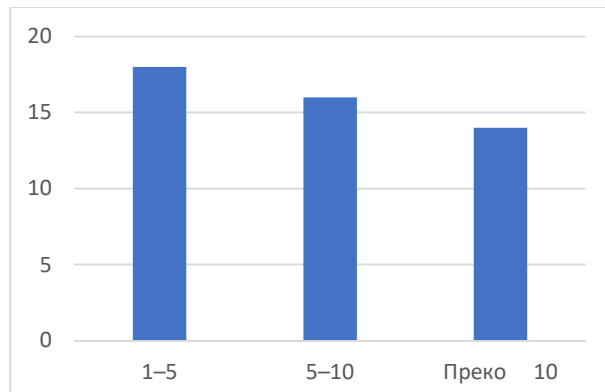
Р. бр.	Функција	Бр. изврш.	Старосна доб					Период обављања функције		
			20–30	30–40	40–50	50–60	Преко 60	1–5	5–10	Преко 10
1.	Предсједник надзорног одбора или члан надзорног одбора	48	1	4	14	13	16	18	16	14

Извор: Регистар издавалаца хартија од вриједности

Дијаграм 16. Распоред чланова надзорних одбора према старосној доби

Дијаграм 17. Распоред чланова надзорних одбора према периоду обављања функције

С обзиром на кључну улогу надзорног одбора у управљању дионичким друштвима, досадашњи резултати управљања и пословања показују да начину одабира и компетенцијама чланова овог органа управљачке структуре није посвећивана потребна пажња. У већини случајева евидентно је одсуство потребне стручности, способности разумијевања резултата пословања, показатеља садржаних у плановима, извјештајима, анализама, елаборатима, студијама, стратегијама и другој извјештајној и планско-аналитичкој документацији. Поред тога присутно је и слабо познавање природе дјелатности и пословних процеса који се одвијају у дионичком друштву, као посљедица непосједовања потребне пословне праксе код чланова надзорног одбора, што непосредно утиче на способност сагледавања пословних проблема и нуђење адекватних рјешења, као и развој друштвено одговорног пословања и др.

5.4. Операционализација стандарда корпоративног управљања

Принципи корпоративног управљања, као скуп стандарда и смјерница у управљању дионичким друштвима, представљају основ за унапређивање правног, институционалног и регулаторног оквира, који треба да омогући свим заинтересованим групама за пословање дионичких друштава одговарајуће учешће у планирању, одлучивању и управљању пословним процесима ради остварења постављених економских и друштвених циљева. Већи обим и степен примјене ОЕЦД принципа у пословању ствара услове за квалитетније тржишно позиционирање дионичких друштава, бржи и једноставнији приступ изворима финансирања на финансијским тржиштима, већи степен успјешности пословања, бржи развој и јачање репутације у пословном окружењу. Развијена пракса корпоративног управљања у крајњем повећава повјерење међу учесницима, атрактивност за инвестирање и запошљавање, уз синергетски утицај на повећање друштвене одговорности.

Ради подизања степена повјерења између друштава и свих носилаца интереса, постизање максималне одговорности, отворености и транспарентности дионичких друштава, Комисија је, као и претходне године, и у 2021. години спровела анкету о примјени принципа и стандарда корпоративног управљања дионичких друштава на подручју Брчко дистрикта БиХ.

Табела 10. Примјена стандарда корпоративног управљања

Р. број	Елементи корпоративног управљања	Процент примјене
1.	Примјена ОЕЦД или властитих стандарда	67,00
2.	Финансијско извјештавање	100
3.	Интернет-страница	45,50
4.	Објављивање података о дионичарима у власништву чланова управе	0
5.	ВСС за члана управе	53,00
6.	ВСС за члана надзорног одбора	63,60
7.	Жене у надзорном одбору	55,50
8.	Интерни пропис о раду управе	45,00
9.	Информисање о члановима надзорних одбора и с њима повезаних лица	55,50
10.	Извјештавање о реализацији планираних активности надзорног одбора	55,50
11.	Подаци о успјешности пословања укључују се у извјештај надзорног одбора	78,00
12.	Награђивање чланова надзорног одбора према статуту или одлуци	22,20
13.	Исплата накнада члановима надзорног одбора	11,10
14.	Исплата дивиденде	22,20
15.	Интерна ревизија	33,00
16.	Екстерна ревизија	100
17.	Одбор за ревизију	33,00
18.	Укључивање интереса стакхолдера (stakeholder) у одлучивању	67,00
19.	Специфична правила за стакхолдере (stakeholder)	33,30
20.	Мањински дионичари у надзорном одбору	78,00

Извор: Анкета корпоративног управљања за 2021. годину

Период анализе је од 1. јануара до 31. децембра 2021. године. Анализа се одвијала кроз неколико фаза: дефинисање истраживања, припрема анкетног упитника, слање анкете циљној групи, прикупљање података, обрада и анализа података и писање извјештаја истраживања. Анкета је конципирана највећим бројем затворених питања, с понуђеним одговорима са потврђеним или одричним изјашњавањем у седам међусобно повезаних група питања. Групе се односе на транспарентност пословања, скупштину друштва, надзорни одбор, управу, ревизију и механизме интерне контроле, друштвену одговорност и посвећеност стандардима

корпоративног управљања. Истраживањем је обухваћено тринаест (13) правних лица која су регистрована као дионичка друштва на подручју Брчко дистрикта БиХ и у надлежности су Комисије за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ. Изостављена су неактивна и предузећа у стечају.

Један од главних циљева корпоративног управљања је обезбиједити равноправну заступљеност свих стакхолдера (stakeholder) а да се притом онемогући сукоб интереса. Стакхолдери (stakeholder) су сва заинтересована лица: дионичари, менаџмент, управа и надзорни одбор, запосленици, добављачи, купци, пословни партнери, јавност, држава, разни синдикати, локална заједница.

Друштво има слободу да одобри властите писане стандарде (кодекс) или да усвоји неке друге стандарде корпоративног управљања. Према Стандардима корпоративног управљања рад управе треба да садржи правила поступања, правила за рјешавање сукоба интереса, правила дјеловања и циљеве, податке о члановима управе, начин сазивања и вођења сједница, доношење одлука те сарадњу с надзорним одбором. Управа може донијети пословник о раду ако та питања нису уређена статутом. Друштва која се не придржавају стандарда корпоративног управљања имају обавезу да објасне зашто се не придржавају. Властити стандарди корпоративног управљања су успостављени у 67% анкетираних друштава, једно друштво се изјаснило да нема успостављене властите стандарде док два друштва нису одговорила на ово питање.

Дијаграм 18. Примјена стандарда корпоративног управљања

Примјене објављивања информација и извјештаја који су законом обавезни придржавају се сва дионичка друштва. Друштва су се углавном изјаснила да су полугодишњи и годишњи финансијски извјештаји доступни дионичарима на страницама берзе или у просторијама друштва. Насупрот томе, ниво транспарентности у контексту корпоративног управљања веома је низак и износи нешто више од 30%.

Интернет је увелико прихваћен као званични канал комуникације за објављивање информација, а посебну улогу има за друштва која послују на тржиштима у развоју. Поред формалних законских обавеза, пракса добровољног објављивања информација на интернет-страници друштва је добра пракса. Интернет-странице друштва нису скупе и лако су доступне јавности. На подручју Брчко дистрикта укупно 45,50% анкетираних дионичких друштава има интернет-странице. Нажалост, већина од ових друштва које имају интернет-страницу, не користе је у сврху транспарентности и комуникације са јавности. На њиховим интернет-страницама, што добра пракса захтијева, нису објављене значајне информације и документи као што су оснивачки акт друштва са свим измјенама и допунама, информације о стратегији развоја друштва, финансијски извјештаји, проспекти, извјештаји екстерног ревизора, информације о битним догађајима, важне одлуке надзорног и управног одбора и друге битне информације. Наведено

показује веома лошу праксу у комуникацији са циљним групама друштва и транспарентности према свим заинтересованим странама.

Нити једно анкетирано дионичко друштво не објављује податке о дионицама које се налазе у власништву чланова управе. Двадесет два постока анкетираних друштава се изјаснило да се тражени подаци налазе на страницама берзе на листи дионичара. Једно дионичко друштво се изјаснило да чланови управе не посједују дионице.

Дијаграм 19. Објављивање информација

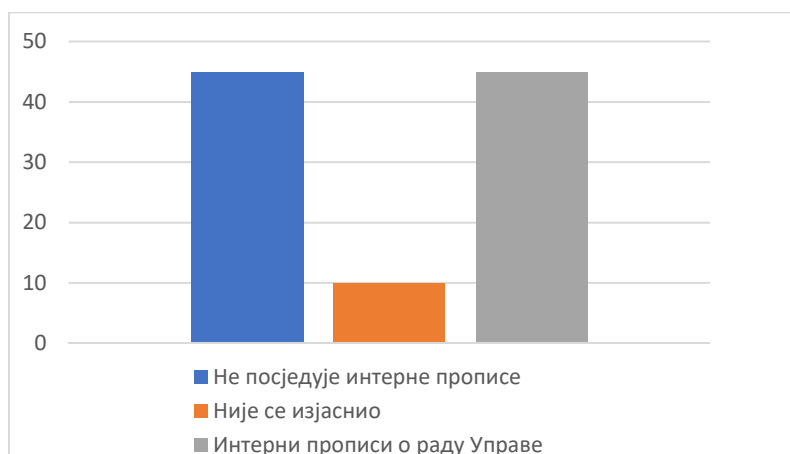
Главно тијело надзора код дионичких друштава је надзорни одбор који контролише, прати, надгледа пословање друштва и обавља низ других активности везаних за корпоративно управљање и извјештавање. Законом је одређено да се надзорни одбор састоји од најмање три члана и да број чланова увијек мора бити непаран. Законом је прописано, између осталог, да члан надзорног одбора не може бити истовремено и члан управе, прокуриста нити пуномоћник друштва као ни лице које на било који начин заступа друштво према трећим лицима. Дионичка друштва поштују законски минимум у погледу броја чланова надзорног одбора, од чега високу стручну спрему посједује нешто више од 50 процената чланове управе, док у надзорним одборима око 64% чланова посједује високу стручну спрему. Заступљеност жена у управи и надзорним одборима је у 55,50% друштава.

Дијаграм 20. Запосленост у управљачким структурама

Такође, статутом може бити регулисано да пословник о раду доноси надзорни одбор. Анализа анкете је показала да 45,00% анкетираних друштава има интерни пропис рада управе (пословник о раду управе или статутом регулисан рад управе), 45,00% друштава нема одређена правила за рад управе, док се једно друштво није изјаснило по овом питању (10%).

Дијаграм 21. Нормативно уређен рад управљачких структура

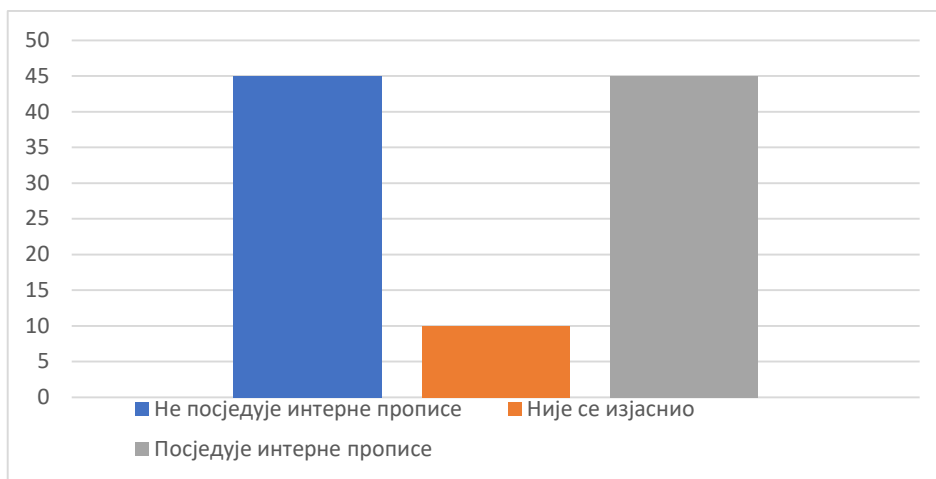

Анкета је показала да информације о пословима у којима су учествовали чланови надзорног одбора или с њима повезана лица објављује 55,50% друштава што представља веома низак ниво транспарентности с обзиром да је потпуна и правовремена информисаност дионичара и свих заинтересованих страна важан сегмент корпоративног управљања.

У нешто више од 50% анкетираних друштава, надзорни одбор израђује извјештаје о планираним активностима у склопу плана пословања друштва.

Нешто боља слика (око 78%) је кад је у питању извјештавање о оцјени укупне успјешности пословања друштва и рада управе што је садржано у извјештајима надзорног одбора које су обавезни да поднесу скупштини.

Дијаграм 22. Транспарентност

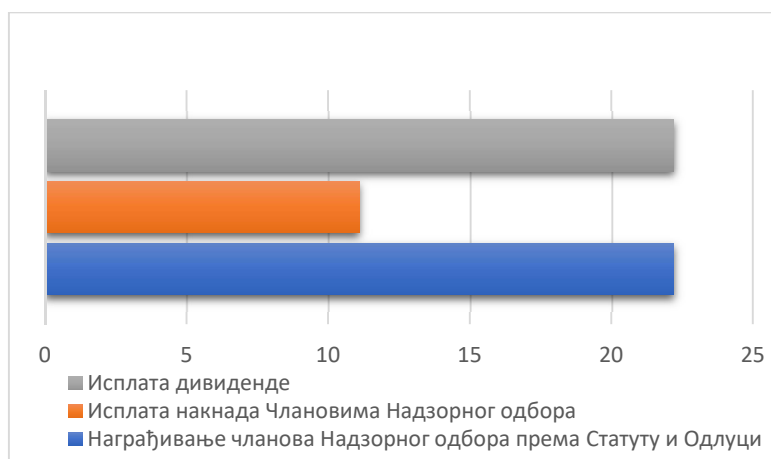

Критеријуми за награђивање чланова управе нису одређени нити статутом ни одлуком скупштине нити на неки други начин у 78% друштава. Од укупно девет анкетираних дионичких друштава, једно друштво исплаћује накнаду члановима НО и исто је регулисано одлуком, док остала друштва не исплаћују накнаду члановима надзорног одбора.

У 22,20% анкетираних дионичких друштава вршена је расподела дивиденди, односно у два друштва, једно из сектора осигурања, а друго из прехранбене индустрије.

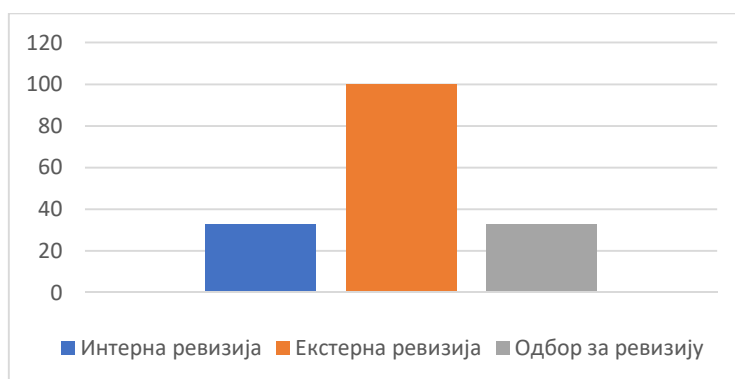
Дијаграм 23. Нормативно уређење накнада члановима надзорног одбора

Интерна ревизија је саставни дио интерне контроле и треба да буде независна и објективна. Задатак интерне ревизије је да обезбјеђује и прати поузданост и интегритет информација, усклађеност са политикама и прописима, економично пословање и остваривање постављених циљева. Једна трећина анкетираних друштава има успостављен систем интерне ревизије у друштву. Исти је случај и кад је у питању одбор за ревизију, од укупно девет анкетираних друштава, три друштва су се изјаснила да имају успостављен одбор за ревизију.

Законска обавеза дионичких друштава је, између осталог, и израда ревидираних финансијских извјештаја. Екстерни ревизор, такође треба да буде независан и има важну улогу у контроли рада друштва. Ревизор даје независно мишљење о финансијском стању друштва и утврђује тачност извјештаја. Независно мишљење јавно признатог ревизорског друштва често повећава добру репутацију друштва што позитивно утиче на привлачење инвестиција. Анкета је показала да сва друштва имају ангажованог екстерног ревизора док се једно друштво изјаснило да постоји интересна повезаност екстерног ревизора кроз пружање других услуга друштву.

Дијаграм 24. Ревизија пословања

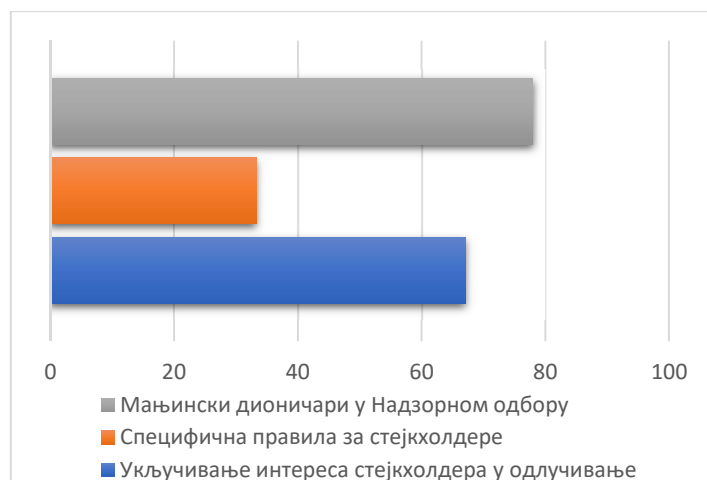

На питање да ли се приликом доношења одлука узимају у обзир интереси свих заинтересованих страна, 67% учесника анкете је одговорило потврдно. Међутим, само 1/3 има утврђена специфична правила везана за интересе свих стакхолдера (stakeholder).

Битан механизам корпоративног управљања је заштита мањинских дионичара како би се спријечиле могућности искоришћавања супериорног положаја већинских дионичара на штету мањинских дионичара. ОЕЦД-ова Начела корпоративног управљања наглашавају да дионичари треба да остваре право на безбједну регистрацију власништва, уступање и пренос дионица, на благовремени приступ битним информацијама о корупцији, право гласања на главној скупштини, учествовање у свим важним корпоративним промјенама као што је промјена

статута, промјене по дионичком капиталу и другим питањима. Анкета је показала да мањински дионичари у 78% друштава имају свог представника у надзорном одбору.

Дијаграм 25. Друштвена одговорност и посвећеност принципима корпоративног управљања

6. Регистар, депо и пренос хартија од вриједности

6.1. Задаци и услуге

Регистар хартија од вриједности у оквиру Комисије за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ, у складу са Законом и прописима Комисије за хартије од вриједности обавља послове регистрације, чувања и одржавања података о хартијама од вриједности и послове преноса, у складу са Законом којим се уредује издавање и промет хартија од вриједности. Послови Регистра хартија од вриједности разврстани су према активностима које обавља за дионичка друштва и власнике хартија од вриједности, а то су:

- a) регистрација хартија од вриједности и чување података о хартијама од вриједности и њиховим власницима и свим трансакцијама у погледу преноса власништва или промјене статуса хартија од вриједности;
- b) отварање и вођење рачуна издаваоца, отварање и вођење рачуна власника хартија од вриједности, израда извјештаја, издавање листе дионичара, издавање извода и потврда о стању и промјенама на рачунима;
- c) регистрација и чување података о хартијама од вриједности, стицању власништва и других права из хартија од вриједности;
- d) пренос хартија од вриједности на основу закона, акта суда или другог надлежног органа, наслеђивања, уговора о доживотном издржавању и других правних послова у складу с важећим прописима;
- e) упис и брисање права трећих лица на хартијама од вриједности на основу закона, акта суда или другог надлежног органа и правног посла;
- f) упис и брисање забране права располагања на основу закона, акта суда или другог надлежног органа;
- g) друга питања од значаја за регистрацију и пренос хартија од вриједности.

Табела 11. Преглед услуга Регистра хартија од вриједности у периоду 2017.–2021. година

Р. број	Врста услуге	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
1.	Регистрација дионичких друштава	18	16	16	15	15
2.	Регистрација капитала и вођење рачуна дионичких друштава у Регистру хартија од врије.	113.239.274	108.834.442	108.218.717	106.579.899	108.379.899
3.	Регистрација хартија од вриједности	12.116.251	10.928.901	10.928.901	10.059.295	10.070.095
4.	Отворени рачуни хартија од вриједности	7.378	7.378	7.370	7.365	7.037
5.	Регистрација и вођење рачуна власника хартија од вриједности	4.390	4.274	3.870	3871	3.868
6.	Секундарни промет и пренос хартија од вријед.	36.946	19.630	1917	17.324	34.027
7.	Издавање листе дионичара и других потврда о власништву	374	494	468	721	567
8.	Провјера података о власницима хартија од вриједности и достављање обавјештења	675	554	716	686	693

Извор: Регистар хартија од вриједности

Обим и врсте услуга, које Регистар хартија од вриједности пружа правним и физичким лицима, резултат су степена развоја корпоративног сектора, обима издавања хартија од вриједности, секундарног преноса власништва на хартијама од вриједности, нивоа развијености финансијских инструмената и њихове употребе у финансијском пословању, финансијске едукованости о области хартија од вриједности, коректности евидентираних примарних података о власницима хартија од вриједности и присутних грешака, које се најчешће односе на име, презиме, адресу и др. и покренутих поступака за њиховим вјеродостојним спровођењем у базама података Регистра.

6.2. Динамика капитала, хартија од вриједности и дионичара

Стопа промјене капитала у посматраном периоду 2017–2021. година кретала се у распону између минус три до два што у апсолутном износу представља смањење дионичког капитала са 113,2 милиона КМ на 108,4 милиона КМ.

Табела 12. Показатељи динамике капитала, дионица и дионичара у периоду 2017.–2021. година

Р. број	Година	Вриједност капитала	Број дионица	Број дионичара	Стопа промјене		
					Капитал	Дионице	Дсионичари
1.	2017.	113.239.274	12.116.251	4.390	-	-	-
2.	2018.	108.834.441	10.928.901	4.274	-3	-9	-2
3.	2019.	108.218.717	10.928.901	3.869	0	0	-9
4.	2020.	106.579.899	10.059.295	3.871	-1	-8	0
5.	2021.	108.379.899	10.070.095	3.868	+2	+1	0

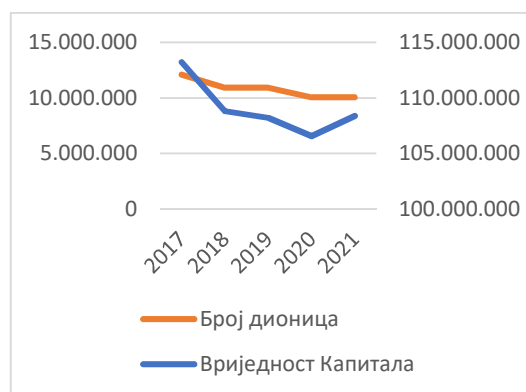
Извор: Регистар хартија од вриједности

Динамика кретања броја дионица показује смањење у 2018. години у односу на 2017. годину за девет процената. Обим броја дионица задржао се у 2019. години на нивоу претходне 2018. године. У 2020. години број дионица је смањен за 8%, да би у посљедњој 2021. години забиљежено повећање од 1%. Кретање броја дионичара у посматраном периоду показује смањење у 2018. у односу на 2017. годину за два процента. У 2019. години у односу на 2018. настављен је тренд смањења за 9%.

Дијаграм 26. Динамика броја дионичара у периоду 2017. – 2021. године

Дијаграм 27. Динамика капитала и броја дионица у периоду 2017.-2021. године

Стопе промјена на капиталу, броју дионица и дионичара посљедица су процеса потпуне консолидације власништва над капиталом дионичких друштава што је резултат достизања прага власништва од 95%, када понудилац у складу са Законом о преузимању дионичких друштава у поступку преузимања дионичког друштва користи клаузулу принудног откупа дионица мањинских дионичара, што додатно утиче на вриједност капитала, број дионица и власника.

6.3. Распоред капитала и дионичара на берзама у БиХ

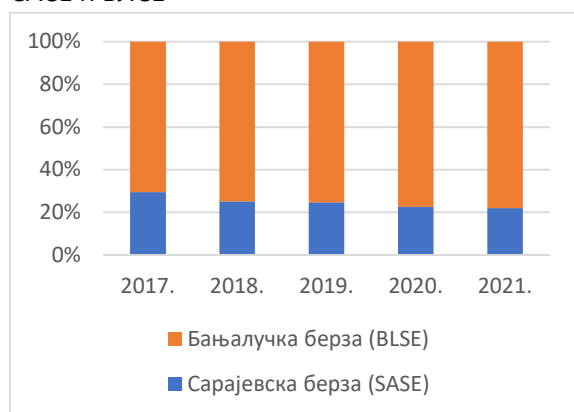
Укупна вриједност основног дионичког капитала са 31. 12. 2021. године износи 108.379.899 КМ и распоређен је на 10.070.095 дионица. Капитал петнаест (15) дионичких друштава увршћен је на уређена берзанска тржишта у БиХ. На Бањалучкој берзи увршћен је капитал у вриједности од 84.294.799 КМ или 78%, а на Сарајевској берзи 24.085.100 КМ или 22%. Укупан број регистрованих дионичара у 2021. години, односно власника капитала петнаест (15) дионичких друштва Брчко дистрикта БиХ је 3.868. Дионице од 3.637 дионичара или 94% увршћене су на Бањалучку берзу, док су дионице од 231 дионичара или 6% увршћене на Сарајевску берзу.

Табела 13. Преглед регистрованог капитала и дионичари на берзама у БиХ у периоду 2017–2021. година

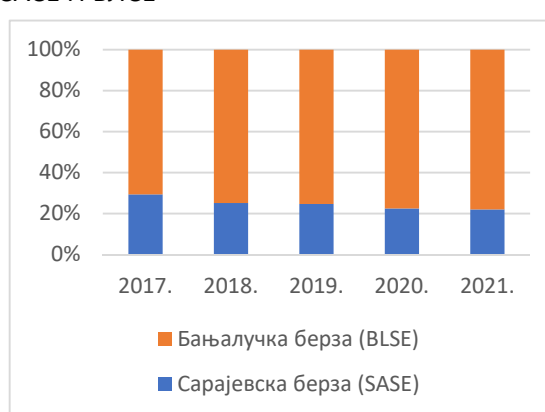
Година	Капитал				Укупно капитал	Дионичари				Укупно дионичари
	САСЕ	%	БЛСЕ	%		САСЕ	%	БЛСЕ	%	
2017.	33.320.903	29,43	79.918.370	70,57	113.239.274	753	17,15	3.637	82,85	4.390
2018.	27.339.642	25,12	81.494.799	74,88	108.834.441	637	14,90	3.637	85,10	4.274
2019.	26.723.918	24,69	81.494.799	75,31	108.218.717	232	6,00	3.637	94,00	3.869
2020.	24.085.100	22,60	82.494.799	77,40	106.579.899	231	6,00	3.640	94,00	3.871
2021.	24.085.100	22,00	84.294.799	78,00	108.379.899	231	6,00	3.637	94,00	3.868

Извор: Регистар хартија од вриједности

Дијаграм 28. Регистровани капитал на САСЕ и БЛСЕ

Дијаграм 29. Регистровани дионичари на САСЕ и БЛСЕ

6.4. Промет, салдирање и пренос

Остварени промет и пренос хартија од вриједности у основи је резултат власничке трансформације и обрнутог процеса настанка тржишта хартија од вриједности. Ограниченост обима и скромност структуре понуде чини хартије од вриједности неликвидним јер се понуда заснива само на мањинском пакету дионица чији су власници стекли власнички статус кроз бесплатну дистрибуцију власништва над капиталом. Власници (дионичари) контролног, односно већинског пакета дионица на страни потражње свој статус доминантног дионичара стекли су као купци већинског пакета дионица у процесу власничке трансформације. Кроз процес инвестирања, путем затворених понуда хартија од вриједности, куповином дионица кроз секундарно трговање и поступак преузимања дионичких друштава достигли су висок степен концентрације капитала и власничке консолидације од 87,50%. Доминантни дионичари нису заинтересовани за издавање хартија од вриједности јавном понудом, јер би тиме започео процес отварања дионичких друштава према јавности што је супротно њиховим циљевима. Отвореност дионичких друштава према јавности, као њихова основна карактеристика производи већу дисперзију власништва која би угрозила њихову власничку позицију и контролу друштва. Осталим потенцијалним купцима дионице ових друштава нису интересантне управо због високог степена концентрације власништва, који у потпуности ограничава утицај на управљање друштва евентуалним власничким уласком. Наведена ограничења непосредно утичу на остварене обиме и структуру промета и диспропорцију вриједности капитализације и стварног обима промета, чиме слабе кључну функцију тржишта, мобилизацију финансијских потенцијала и њихову оптималну алокацију у профитабилне секторе привреде.

Табела 14. Структура промета и пренос хартија од вриједности у периоду 2017–2021. год.

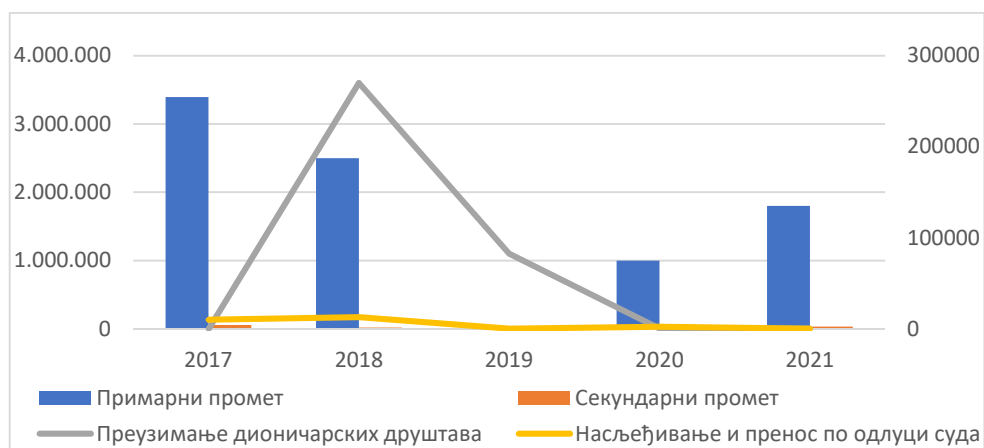
Ред. број	Опис	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
1.	Примарни промет	3.393.370	2.500.000	0	1.000.000	1.800.000
2.	Секундарни промет	55.414	19.630	1.858	8.623	34.027
3.	Преузимање	0	270.390	82.535	0	0
4.	Пренос по одлуци суда	9.850	12.900	0	2.220	0
	УКУПНО	3.458.634	2.802.920	84.393	1.010.843	1.834.027

Извор података: Регистар хартија од вриједности

Највећи обим промета и преноса хартија од вриједности остварен је у 2017. години у износу од 3.458.634 КМ или 37,64%, а најмањи у 2019. години у износу од 84.393 КМ или 0,92%. Укупан обим оствареног промета и преноса хартија од вриједности у посматраном периоду износи

9.190.818 KM. Највећи удио у укупној структури промета и преноса хартија од вриједности у посматраном периоду односи се на сегмент примарног промета, који је резултат инвестирања у пословање дионичких друштава. Просјечно годишње остварен обим промета и преноса хартија од вриједности износи 1.838.163,60 KM.

Дијаграм 30. Структура промета и пренос хартија од вриједности у периоду 2017–2021. година

7. Финансијско извјештавање издавалаца

7.1. Финансијски извјештаји

Финансијски извјештаји приказују основне вриједносне карактеристике дионичких друштава за одређени временски период, а намјена им је да пружају информације различитим заинтересованим групама и служе као поуздана подлога приликом одлучивања о евентуалном инвестирању у хартије од вриједности. Правилник о садржају, начину и стандардима објављивања финансијских извјештаја и других информација о пословању дионичких друштава („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 19/05), у члану 4 детаљно регулише врсту, обавезни облик и садржај извјештаја, рокове и начине достављања финансијских извјештаја и других информација Комисији за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ, као и начин објављивања извјештаја дионичарима и јавности о пословању дионичког друштва.

Закон о хартијама од вриједности Брчко дистрикта БиХ издаваоцима хартија од вриједности у члану 71 налаже обавезу информисања јавности и свих заинтересованих страна о свом финансијском пословању и комерцијалном положају кроз:

1. Годишњи извјештај о пословању;
2. Полугодишњи извјештај о пословању;
3. Извјештај о догађајима који битно утичу на финансијско пословање.

Комисија је у 2021. години извршила контролу достављених годишњих и полугодишњих извјештаја о финансијском пословању. Дионичка друштва која су субјекат надзора и контроле Комисије за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ, највећим дијелом редовно достављају Законом прописане извјештаје, изузев дионичких друштава „Нови Бимекс д. д. у стечају“, над којим се спроводи стечајни поступак и који није у обавези да обавјештава јавност о резултатима пословања и „Графам“ д. д. у којем се не одвијају пословне активности.

Финансијске извјештаје за 2020. годину доставило је укупно тринаест (13) дионичких друштава. Поред горе наведених дионичких друштава „Нови Бимекс д. д. у стечају“ и „Графам“ д. д. који

је неактиван, годишњи финансијски извјештај за 2020. годину није доставило и дионичко друштво “Тесла” д. д.

Полугодишње финансијске извјештаје за 2021. годину доставило је дванаест (12) дионичких друштава. Као и у случају годишњих финансијских извјештаја, полугодишње нису доставили „Нови Бимекс д. д. у стечају“, “Биљана” д. д и „Графам“ д. д. који је неактиван.

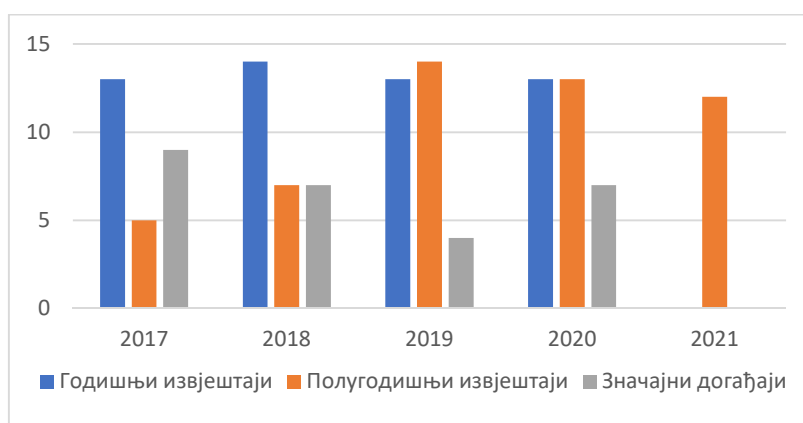
Табела 15. Финансијско извјештавање издавалаца хартија од вриједности за период 2017.–2021. година

Р. број	Година	Годишњи извјештаји	Полугодишњи извјештаји	Значајни догађаји
1.	2017.	13	5	9
2.	2018.	14	7	7
3.	2019.	13	14	4
4.	2020.	13	13	7
5.	2021.	-	12	-
	УКУПНО	53	51	27

Извор: Финансијски извјештаји о пословању дионичких друштава

Годишњи финансијски извјештаји као и анализа за 2021. годину ће бити приказани у наредном извјештајном периоду.

Дијаграм 31. Достављени финансијски извјештаји дионичких друштава

7.2. Ревидирани финансијски извјештаји

Чланом 35 Закона о предузећима Брчко дистрикта БиХ прописано је да дионичка друштва имају обавезу да изврше ревизију свог пословања, а чланом 51 прописани су рокови за израду ревизорских извјештаја и њихово достављање. Преглед достављених ревизорских извјештаја за период 2017–2020. година, представљен је у наредној табели.

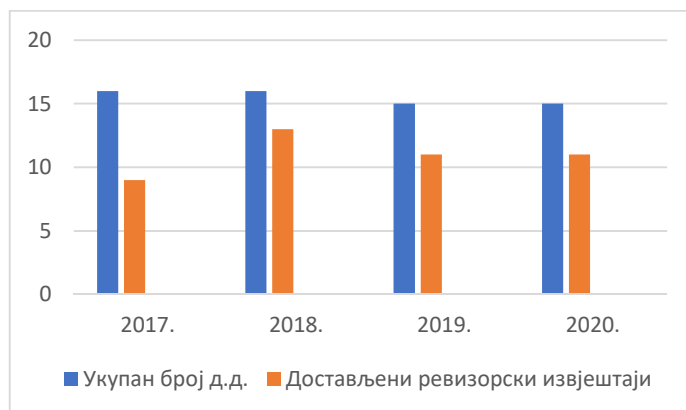
Табела 16. Ревизорски извјештаји дионичких друштава

Р. број	Година	Укупан број д. д.	Достављени ревизорски извјештаји
1.	2017.	16	9
2.	2018.	16	13
3.	2019.	15	11
4.	2020.	15	11

Извор: Ревизорски извјештаји о пословању дионичких друштава

У 2017. години од шеснаест (16) дионичких друштава девет (9) је доставило ревизорске извјештаје или 56%. У 2018. години од уписаних шеснаест (16) дионичких друштава, тринаест (13) дионичких друштава је доставило ревизорске извјештаје што представља 81,25%, док је у 2019. доставило једанаест (11) дионичких друштава или 73%. Обавезу израде ревизорског извјештаја као и његово достављање, у 2020. години испунило је једанаест (11) дионичких друштава од укупно петнаест (15). Ревизорске извјештаје нису доставили „Нови Бимекс д. д. у стечају“, „Графам“ д. д., „Биљана“ д. д. и „ПСЦ Бабић“ д. д. Изузимајући „Нови Бимекс д. д. у стечају“ који нема обавезу израде ревизорског извјештаја и „Графам“ д. д. који је неактиван, ревизорске извјештаје у 2020. доставило је 85% дионичких друштава.

Дијаграм 32. Достављени ревидирани финансијски извјештаји

7.3. Пословни приходи и стање профитабилности

7.3.1. Пословни приходи

Обављајући основне дјелатности, ради повећавања економских користи кроз реализацију производа или услуга и финансијских трансакција, дионичка друштва су у 2020. години остварила пословни приход од 209.850.367 КМ. Прехрамбени сектор, као најразвијенији, остварио је 175.131.008 КМ пословних прихода што представља 83,45% укупних пословних прихода дионичких друштава. Осигуравајућа друштва су остварила 28.272.511 КМ или 13,50% укупних пословних прихода. Сектор грађевинарства је остварио 5.898.736 КМ, односно око 2,85%, док се веома мали проценат пословних прихода односи на трговину као и остале дјелатности. У поређењу с претходном 2019. годином, укупни приходи у 2020. години су мањи за око 3,10%. Највећи пад је забиљежен у прехрамбеној индустрији око 4,50% у односу на 2019. годину. Пад прихода је такође забиљежен и у трговини и осталим дјелатностима, док је у области осигурања забиљежен раст прихода за око 3,80%. Раст прихода је остварен и у области грађевинарства са нешто више од 9%.

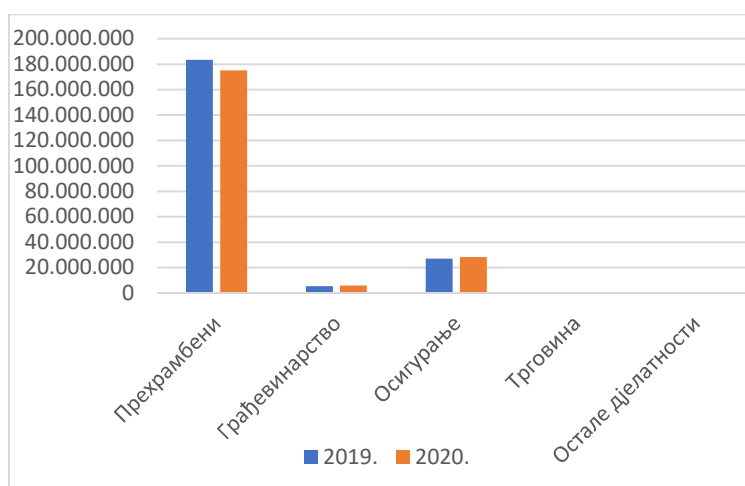
Табела 17. Пословни приходи по секторима привређивања

Р. број	Сектор привређивања	Пословни приходи	
		2019.	2020.
1.	Прехрамбени	183.328.041	175.131.008
2.	Грађевинарство	5.357.142	5.898.736
3.	Осигурање	27.184.327	28.272.511
4.	Трговина	177.535	137.157
5.	Остале дјелатности	484.692	410.955
	УКУПНО	216.531.737	209.850.367

Извор: Финансијски извјештаји о пословању дионичких друштава

Дијаграм 33. Удио сектора привређивања у пословним приходима

7.3.2. Стање профитабилности

Укупна нето добит дионичких друштава у 2020. години износи 15.458.217 КМ, док је у 2019. години износила 13.840.266 КМ, што представља преко 10 процената повећања добити у 2020. години.

Позитиван финансијски резултат, од укупно тринаест (13), исказало је седам дионичких друштава. Највећу добит исказало је дионичко друштво “Осигурање Гарант” д. д. које је остварило 5.509.812 КМ или 35,64% укупне добити дионичких друштава, затим “Брчко–гас осигурање” д. д. је остварило 4.505.292 КМ или 29,15% што грану осигурања ставља на прво мјесто по остваривању добити (64,79% од укупне нето добити дионичких друштава). Прехрамбена индустрија је на другом мјесту по приказаној добити од 4.509.403 КМ или 29,17% укупне нето добити.

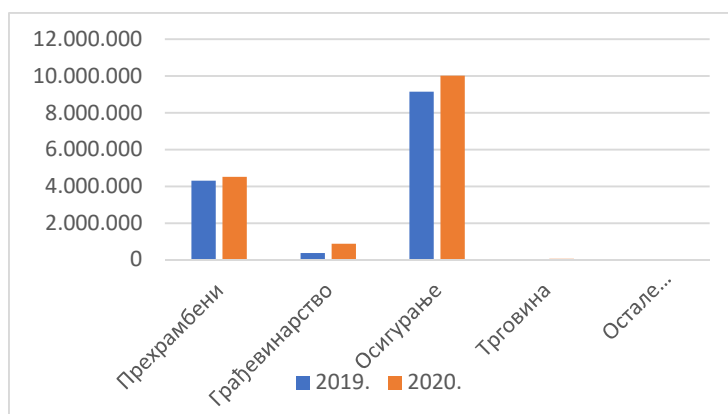
Негативан финансијски резултат исказало је шест друштава. Највећи негативан резултат у 2020. години имало друштво “Житопромет” д. д. са губитком од 94.270 КМ. Негативан финансијски резултат исказали су и “МБ Велма” д. д., “Изградња” д. д., “Узор” д. д., “Тесла” д. д. и “ПСЦ Бабић” д. д. Нити једно дионичко друштво није изразило губитак изнад висине капитала.

Табела 18. Укупна нето добит дионичких друштава по секторима

Р. број	Сектор привређивања	Укупна нето добит	
		2019.	2020.
1.	Прехрамбени	4.303.850	4.509.403
2.	Грађевинарство	364.734	881.972
3.	Осигурање	9.144.359	10.015.104
4.	Трговина	18.298	51.738
5.	Остале дјелатности	-	-
	Укупно	13.831.241	15.458.217

Извор: Финансијски извјештаји о пословању дионичких друштава

Дијаграм 34. Удио сектора привређивања у нето добити

7.4. Ефикасност и профитабилност управљања капиталом и имовином

7.4.1. Ефикасност коришћења дионичког капитала

Показатељи ефикасности управљања капиталом који представљају резултат односа дионичког капитала и укупног прихода као и њихов утицај на повећање профитабилности и солвентности дати су у следећој табели:

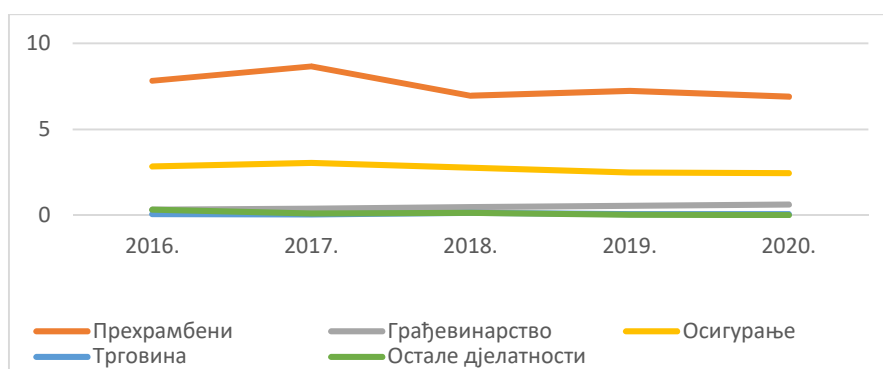
Табела 19. Коефицијент обрта дионичког капитала и по секторима привређивања 2016 –2020. година

Р. број	Сектор привређивања	Коефицијент обрта дионичког капитала				
		2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
1.	Прехрамбени	7,83	8,68	6,96	7,25	6,91
2.	Грађевинарство	0,33	0,39	0,48	0,56	0,62
3.	Осигурање	2,84	3,05	2,77	2,49	2,46
4.	Трговина	0,06	0,04	0,15	0,07	0,06
5.	Остале дјелатности	0,32	0,10	0,14	0,03	0,02

Извор: Финансијски извјештаји о пословању дионичких друштава

Коефицијент обрта дионичког капитала у прехранбеном сектору креће се од 7,83 до 6,91 у посматраном периоду. Сектор осигурања биљежи кретање коефицијента обрта дионичког капитала између 2,84 и 2,46. У сектору грађевинарства креће се између 0,33 и 0,62 док је у сектору трговине на почетку и на крају посматраног периода остао на истом нивоу, а у осталим секторима се креће између 0,32 и 0,02. Подаци ефикасности коришћења дионичког капитала показују да дионичка друштва успијевају да одрже ефикасност употребе дионичког капитала, што уз постојећи ниво задужености представља задовољавајуће остварење.

Дијаграм 35. Ефикасност коришћења дионичког капитала по секторима привређивања

7.4.2. Профитабилност укупне активе и дионичког капитала

Показатељи профитабилности укупне активе и дионичког капитала представљају процентуално учешће нето добити у активи и дионичком капиталу, тако што илуструју остварени повраћај финансијских средстава уложених у имовину и дионички капитал, која су учествовала у његовом стварању.

Табела 20. Преглед стопе приноса на укупну активу и дионички капитал по секторима привређивања

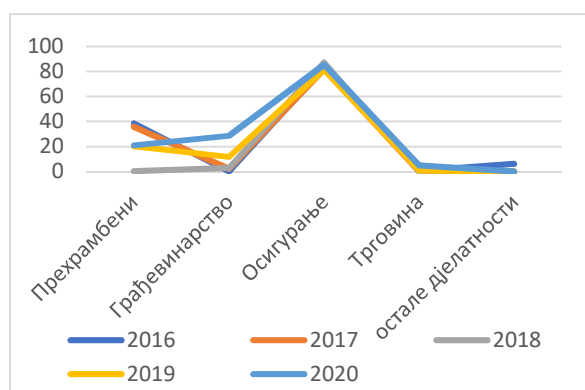
Р. бр.	Сектор привређивања	Стопа приноса на укупну активу					Стопа приноса на дионички капитал				
		2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
1.	Прехрамбени	5,70	4,99	0,07	2,74	2,56	38,82	35,83	0,48	20,22	21,19
2.	Грађевинарство	-	4,54	6,48	8,13	17,61	-	2,35	3,05	11,85	28,65
3.	Осигурање	19,91	18,32	20,17	19,79	21,07	83,17	81,96	87,27	81,46	85,60
4.	Трговина	0,23	-	-	0,74	3,66	0,68	-	-	0,76	4,90
5.	Остале дјелатности	3,28	-	0,33	-	-	6,36	-	0,24	-	-

Извор: Финансијски извјештаји о пословању дионичких друштава

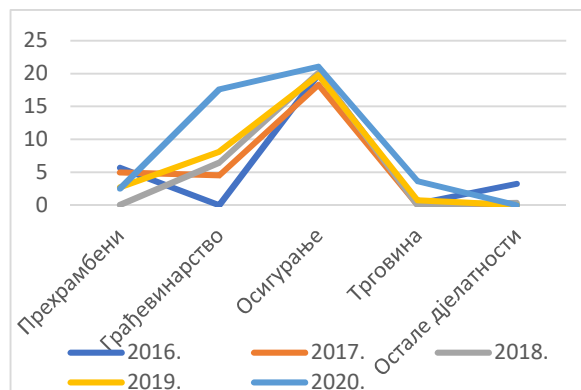
Кретање стопе приноса на укупну активу у периоду 2016–2020. година показује да су највеће стопе приноса остварене у сектору осигурања и крећу се између 19,91 и 21,07, а најниже у сектору трговине од 0,23 до 3,66. Највеће стопе приноса на дионички капитал забиљежене су у сектору осигурања и крећу се од 83,17 у 2016. години до 85,60 у 2020. години, а најниже у сектору трговине од 0,68 до 4,90.

Разлика између стопе приноса на капитал и стопе приноса на имовину је позитивна у периоду 2016–2020. година у свим секторима привређивања изузев сектора грађевинарства у којем је негативна у периоду 2017–2018. година. Позитивну разлику стопе приноса на дионички капитал и стопе приноса на укупну активу прате позитивни ефекти коефицијента финансирања, што утиче на повећање стопе приноса на дионички капитал и адекватност задужености.

Дијаграм 36. Стопа приноса на укупну активу

Дијаграм 37. Стопа приноса на дионички капитал

8. Финансијски извјештај Комисије

Финансирање Комисије за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ из буџета Брчко дистрикта БиХ регулисано је чланом 64 Закона о хартијама од вриједности Брчко дистрикта БиХ. У наредној табели приказани су планирани и остварени расходи Комисије у 2021. години.

Табела 21. Преглед планираних и остварених расхода Комисије у 2021. години

Р. број	Економски код	Назив	2021.		Индекс реализације буџета 2021.
			Планирано	Остварено	
1.	611100	Бруто плате	255.595,32	240.404,19	94,06
2.	611200	Накнаде трошкова запослених	7.600,00	2898,40	38,14
3.	612100	Доприноси послодавца	11.675,00	9.930,49	85,06
4.	613100	Путни трошкови	2.220,00	0,00	0,00
5.	613200	Издаци за ел. енергију	8.900,00	8.413,28	94,53
6.	613300	Издаци за комуналне услуге	8.850,00	7.370,88	83,29
7.	613400	Набавка материјала и ситног инвентара	2.350,00	1.825,18	77,67
8.	613500	Издаци за услуге превоза и горива	350,00	182,27	52,08
9.	613700	Издаци за текуће одржавање	2.040,00	1.132,76	55,53
10.	613800	Издаци осигурања и банкарских услуга	700,00	435,99	62,28
11.	613900	Уговорене услуге	29.995,00	24.099,86	80,35
УКУПНИ РАСХОДИ			330.275,32	296.693,30	89,84

Извор: Интерне евиденције Комисије и евиденције Трезора Брчко дистрикта БиХ

Остварени буџетски расходи за 2021. годину износе 296.693,30 КМ или 89,84% одобренних средстава. Извјештај о ревизији финансијског пословања Комисије за хартије од вриједности за период 1. јануар – 31. децембар 2020. године добио је као и за претходне године позитивно мишљење Канцеларије за ревизију јавне управе и институција у Брчко дистрикту БиХ.

Извјештај о раду Комисије за 2021. годину разматран је и усвојен на 52. редовној сједници Комисије за хартије од вриједности Брчко дистрикта БиХ, одржаној 25. фебруара 2022. године.

Број: 05-15.01-70/22

Датум: 25.2.2022. године

*Предсједник
Комисије за хартије од вриједности
Брчко дистрикта БиХ*

Мирсад Бешлагић, МА